

K

ALEJDOSZKÓP

ALEIDOSCOPE

1956 - 2006

Monostory Zsuzsa: Curly Rim Sunflower Vase, 2004, thrown and altered earthenware, underglaze decoration, 19 x 7 x 9 cm

GOLD & WOOD
PARIS

delta OPTICAL

**A uniquely irresistible optical shoppe,
which will facilitate the latest in fashionable
eyewear and also provide impeccable functionality
with maximal comfort.**

**Collections like: Theo, Zenka, Face & Face,
Alain Mikli, Starck, Lindberg, Gold & Wood,
ic! Berlin and more**

SQUARE ONE MALL - 100 City Centre Drive, Mississauga, ON, L5B 2C9

Tel.: 905-896-4030; Fax: 905-896-4031

FAIRVIEW MALL - 1800 Sheppard Ave. East, Toronto, ON, M2J 5A7

Tel.: 416-491-1115; Fax: 416-491-1146

HILLCREST MALL - 9350 Yonge Str., Richmond Hill, ON, L4C 5G2

Tel.: 905-883-1144; Fax: 905-883-1148

Varga
Gabriella

Önzetlenül

Interjúk

Bűvópatakok
könyvek

A **Bűvópatakok Alapítvány** gondozásában megjelent munkatársunk, Varga Gabriella interjúkötete **Önzetlenül** címmel.

A szerző beszélgetőpartnerei:

Bucz Hunor színházigazgató, Búza Barna szobrászművész, Csernák Árpád színművész, író, lapszerkesztő, Farkas Judit jogász, publicista, Faragó Laura énekművész, Gera Katalin szobrászművész, Heintz Tamás orvos, politikus, Illés Sándor író, Juhász Róza és Oberfrank Pál színművészek, Jámbor János író, Karátson Gábor író, festőművész, Kovács Miklós politikus, Nagy Sári Attila író, Pokorni Zoltán politikus, Pósa Zoltán író, Szita Károly politikus, Kaposvár polgármestere, Tökés László püspök, politikus, Vízny Márton zeneszerző, Zászlós Levente író.

A könyv megrendelhető a 06 30 449 9492 telefonszámon.

A könyvet a vételár és a postaköltség befizetése után postázzuk.

Az Alapítvány címe:

7400 Kaposvár, Somssich Pál u. 11-13, Magyarország

TARTALOM - CONTENTS

IRODALOM - LITERATURE

Bartis Ferenc (1936-2006)	3
Bartis Ferenc versei, prózai írásai	3 - 6

SZENT ISTVÁN-SZEKVENCIA

Győrffy György: Szent István a kor Kelet- és Nyugat-Európájában	7
Terplán Zoltán: Szent István és Koppány	8
Eszter Kirs: Saint Stephen's Legacy, Immigration and Foreign Policy in Hungary in the 10th-11th Centuries	10
Ah, hol vagy...	11
Szent István Intelmei (Utolsó három Intellem)	12

TÖRÖKVERŐ HUNYADI JÁNOS

János Hunyadi (c.1387-1456)	13
Arany János: Kapisztrán	14

ZENE - MUSIC

Fias Attila, a dzsessz magyar nagykövete	15
Attila Fias	16

MEGMARADÁSUNK - OUR ENDURANCE

Szokolay Sándor: Kettős Meditáció az Idő Változásainak Gondjai Között	
A double Meditation - Amongst the Worries of the Changing Time	17
Miska János: A diplomás	18
John Miska: The Graduate	20
Bartis Ferenc: És mégis élünk (Vers); Szívemnyi kő Bartók sírjából	23

1956 - 2006

Lipták Béla: 35 nap - 12. fejezet	24
Béla Lipták: Testament of Revolution - Chapter 12	25
Pintér László: Kossuth-cimer	27
László Pintér: The Kossuth Emblem	28
Veszely Ferenc: Verseik - Poems	29
Soós József: Menekülés a Vasfüggöny mögül	30

KÉPZŐMŰVÉSZET - VISUAL ARTS

Agyagba álmódott béke - Monostory Zsuzsa művészi világa	32
The Toronto Outdoor Art Exhibition - Zsuzsa Monostory	32
Sylveszter Lajos: Protézis egy törött csőrű golyának	33

In Memoriam Csinger József (1923 - 2006)	35
Csinger József: Verseik - Poems	35

Mickey, Taggy, Puppo and Cica Discover Toronto	36
--	----

Kéziratokat és más, közlésre szánt anyagot csak elektromos postán fogadunk el.

A folyóiratban megjelenő írások tartalmáért kizárólag a szerzők felelősek.

We accept manuscripts, pictures, etc. by e-mail only.
The opinion expressed in this publication are not necessarily those of the publisher.

ÉNEK ISTVÁN KIRÁLYRÓL
Moldvai csángó népének

ó szent istván dicsértessél
menny és földben tiszteltessél
de főképpen nálunk ma
mint hazánk fő oszlopa
kérünk mind apostolunkat
és az első királyunkat
szent istván nézz mennyből le
a szép magyar népedre
még a gyenge gyermekségben
csuda vala a szentségben
példájára népeknek
örömeire mennyeknek
sok sánta vette járását
sok vak nyerte és látását
némák kezdtek szóllani
siketek is hallani
amen

KALEJDOSZKÓP - KALEIDOSCOPE

ISSN 1480-5499

Megjelenik kéthavonta - Published bimonthly

Előfizetés - Subscription

in Canada: CA\$49.95/ year

Foreign: US\$50.00/ year

Kiadó - Publisher: **Kaleidoscope Publishing**

Telch György, Elnök - **George Telch**, President

Telch-Dancs Rózsa, Főszerkesztő

Rose Dancs-Telch, Editor

Gáspár Ferenc, Olvasószerkesztő

William Crockford, Corrector

Nik Networks, Technikai Tanácsadó

Ali Kalbali, Technical Support

Révész Kató - Kató Révész, Terjesztés - Subscription

Elérhetőség - Address: 122 Silas Hill Drive

Toronto, On, M2J 2X9, Canada

Tel.: 416-491-4631; Fax: 416-491-2021

E-mail: rosacae@hotmail.com

Copyright © Kaleidoscope Publishing

No part of this publication may be reproduced by electronic means, photocopying or otherwise, without written permission from the publisher, excepting brief quotes for the purpose of review.

Fotó: Kun Emília

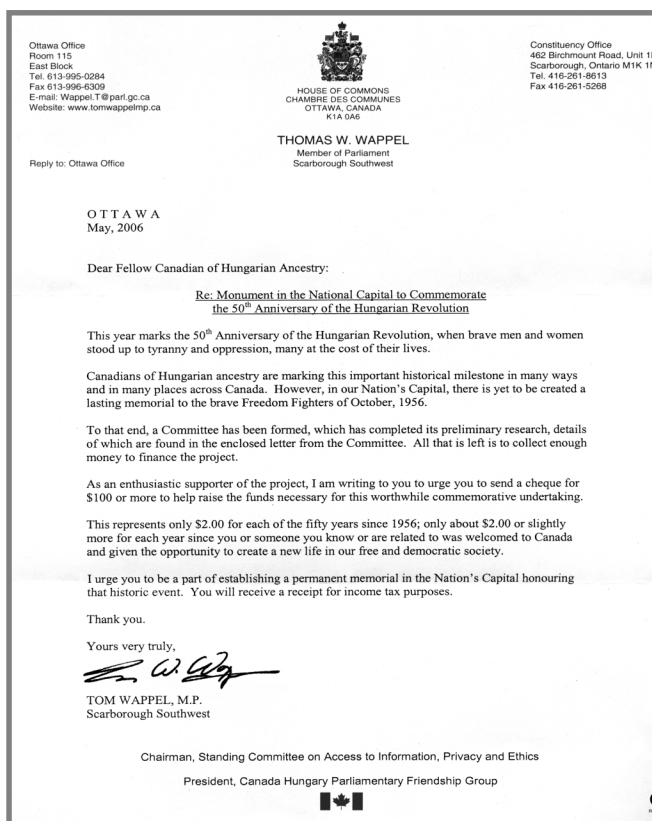
7. Dances Rózsa

Ez a nyár is már lassan kiheveskedi magát, lecsendesedik és átadja a terepet a kellemesebb őszi napoknak. De mi, magyarok mindenütt, nemcsak szüretre, tél előtti betakarításra készülünk az idén, hanem az 1956-os forradalom és szabadságharc félévszázados évfordulójának a méltó megünneplésére is, amely előreláthatólag - ha Isten is úgy akarja - egy hatalmas magyar találkozóban fog tetőzni október

23-val kezdődően.

Az ünnepi előkészületek a kanadai magyar közösségekben is lázasan folynak.

Az alábbiakban magyar származású politikusaink, elsősorban Hon. Andrew Telegdi és Hon. Tom Wappel leveleiből közlünk részleteket, akik a kanadai parlament napirendi pontjai közé emelték annak a történelmi eseménynek a jelentőségét, amely a legdicőségesebben bizonyította annak idején azt a Berzsenyi-gondolatot, hogy *“nem sokaság, hanem lélek... tesz csuda dolgokat.”*

Wednesday, June 21, 2006

“Hon. Andrew Telegdi (Kitchener—Waterloo, Lib.): Mr. Speaker, I have the honour to present, in both official languages, the third report of the Standing Committee on Citizenship and Immigration, titled “Striking a Blow for Democracy: Celebrating the 50th Anniversary of the Hungarian Revolution”.

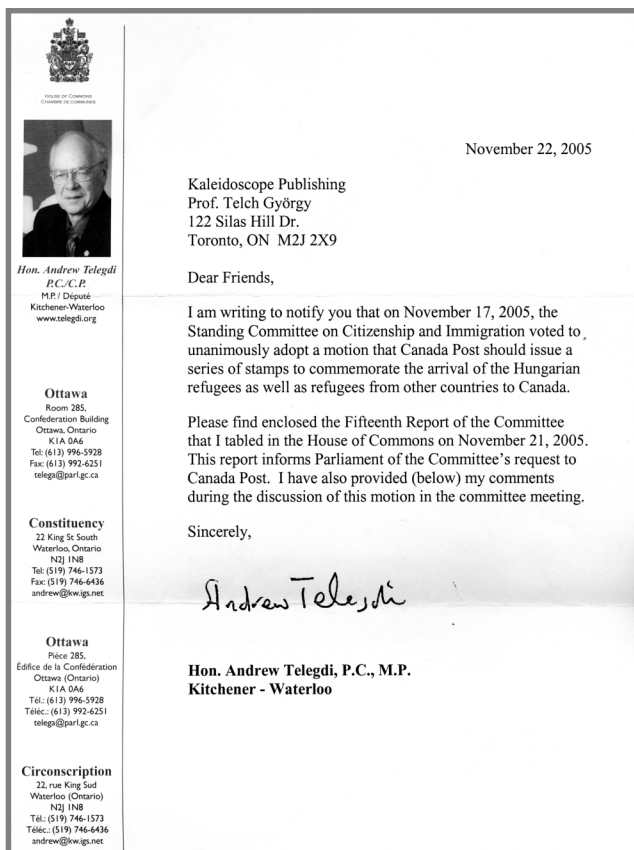
As a refugee from that era, when I read the November 26, 1956 issue of *Hansard* it really brought back memories of the country I left.

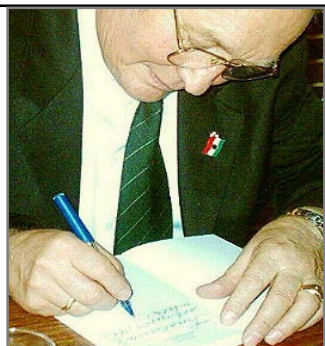
The response of Canada was incredibly exemplary. On a per capita basis, Canada took in the highest proportion of the 200,000 Hungarian refugees who fled after the revolution. Canada took in 37,000 people.

Beyond this, the treatment of the Hungarian refugees also signalled that paradigm shift in the policy of the government in dealing with refugees. We saw examples of that in the African, eastern European, Indochina refugee movements. Clearly, we very much are at the forefront in dealing with refugees.

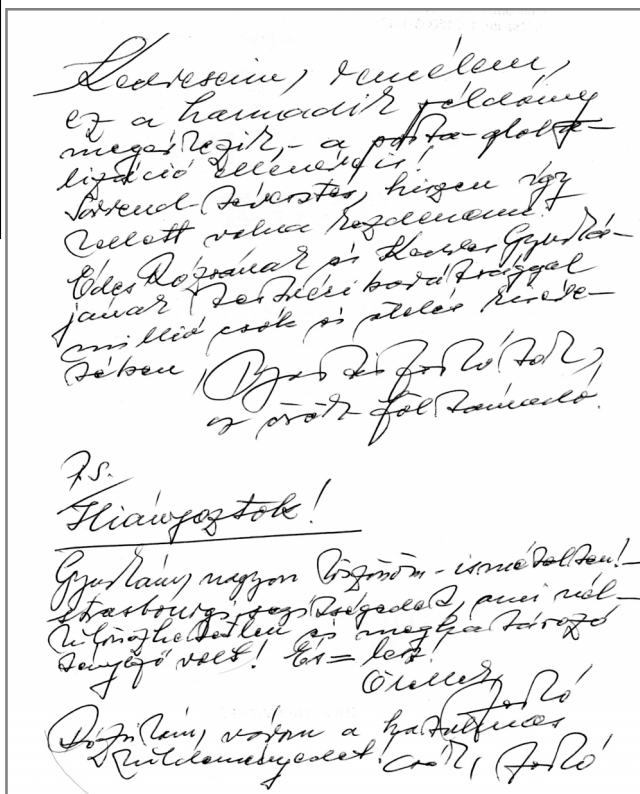
The minister of immigration of the day, Jack Pickersgill, is held with great love by all Hungarians for the efforts he put forth in securing their passage here.

Beyond the revolution itself, it really started to represent the first crack in the iron curtain, seeing the freedoms in the revolutions in eastern Europe, and the coming down of the Berlin wall. It is something that really strikes at the very basic desires of all people, that is, democracy and freedom...”

BARTIS FERENC - (1936 - 2006)

- ezek a sorok kísérték **Az összmagyar eszme** című könyvét, amelyben *megmaradásunk módszertanát* foglalta rendbe.

Bartis Ferenc “az üldözöttek, a hazátlanok, a megkínzottak, a kitaszítottak, a hajléktalanok, a kismimizettek, a kifosztottak, a nyomorgók” hadvezérének vallotta magát. Ám őt immár hiába keressük a Vas utcában, mert örökre visszaköltözött Szárhegyre, ahol “Dalárdába verődött székelyek némán öklözik az égi földet”, és ahol “Zenél a szikla, ahogy reped/ a jég, amikor titkon hasad,/ a fenyő, hogyha szálásodik/ Zilángolnak a hó-csillagok,/ halkan zengve szikrázik az ég,/ sejtelmes pentaton dalokkal/ érkezik meg a gyermek-hajnal...”

“Még nem útrakészen” érte a halál, hiszen hétfőn, június 5-én még találkát beszélt meg velünk. Mert, bár nyögve és a fájdalomtól elgyötörten, de hittel hitte, hogy együtt még rendbe tehetjük ezt a cudar világot, „hogy

legyen emberibb a magyar holnap”. Pénteken azonban feladta a betegségekkel vívott keserves harcot. Nem azért, mert gyenge volt, nem azért, mert legyőzetett. Nyakas székely Bartis Ferkót nem győzte le a halál, mint ahogyan nem tudták legyőzni a verőlegények, a bikacsököt kéjelegve forgató, a nyelvét kitépni igyekvő gyilkos pribékek. Nem legyőzetett a Vas utca elnémíthatatlan harcos költője, csak Isten vette tenyerébe, mert úgy vélte, hogy elég szenvedés méretett reá. Elcsendesedett, megpihent, „előre ment”, ahogy közös barátunk hírül adta a meg nem változtathatót.

Bartis Ferenc költő, író, újságíró, lapszerkesztő, az Összmagyar Testület elnöke történelmet teremtett munkásságával. Sápadt, törekeny egyetemistaként ama halottak napján, amikor a pesti utcák kövei zokogtak az orosz tankok talpai alatt, a Házsongárdi temetőben a széttépett és összetört nemzet nevében harsogta bele a fagyos szélbe, „És mégis élünk!” Ezzel a versével akkor és ott, a didergő Kolozsvárott megpecsételte az életét. Egész nemzedéke életét. “mert én voltam a tettes,/ aki 1956 november elsején/ Őt (is) magamhoz öletem...” Ettől a perctől kezdődött meg számára a pokoljárás. Ám a román börtönök bugyraiban elszenvedett kínok kínjai ellenében is talált egy „verssornyit”, hogy hirdesse, „minden nyelven csattog az ostor, de magyarul fájóbban csattog”. Az összmagyarság nevében mondta ki, hogy „Új eszme kell, látassék jövője tisztán, emberül s szóljon halkan”.

Nagyságos, a szárhegyi tájban gyökerező verssorai kísérik égi útján drága barátunkat, mi pedig írjuk szobánk falára tölgykemény felismerését, hogy „Anyanyelvünk létünk vére”. És ígérjük meg neki és magunknak: az összmagyar eszmet úgy visszük tovább, ahogy Ő álmolta.

A továbbiakban munkáiból vett szemelvényekkel idézzük Bartis Ferenc emlékét.

“(…) Magyar maradok,
ha e magasztos sors megadatott,
akkor is, ha ütnek, vernek érte,
akkor is, ha nevemért cserébe
elevenen nyúzzák le a bőrömet
s hóhér-kabátot varnak belőle,
magyar maradok s Isten testőre...

Formája-vesztett szellem leszek,
bérmentesített, alaktalan
küldemény, cenzúrázott levél,
vagy üzenet volt cellatársam
cipőtalpába besúvasztva –
(a címzettet majd viszontláttam).
Viszontlátásra, barátaim
s ti, potyaleső ellenfelek,
remélem, a túl-más-világon
nem kell találkoznom veletek!

(A halál fogságában)

**ADALÉKOK DÁVID GYULA „AZ 1956-OS
FORRADALOM ÉS A ROMÁNIAI MAGYARSÁG” CÍMŰ
ELŐADÁSÁHOZ, amelyet a HITEL 1991/21-es
számában olvashattunk**

“... Kerülve az általánosításokat, hadd soroljuk föl azokat a helységeket, ahol az '56-os forradalom és szabadságharc hatására magyar csoportosulások, szervezetek, szövetségek jöttek létre, kisebb-nagyobb létszámmal... s többnyire diákokat, munkásokat, parasztokat, papokat, tanárokat, katonákat, mérnököket és orvosokat szerveztek maguk köré... A román hatalom szerint az '56-os eszmékkel való azonosulás egyben Románia területi épségének a veszélyeztetését, a bujtogatást és a hazaárulás tényét is kimerítette, a nyílt és nyilvános csoportosulás pedig titkos összeesküvést jelentett az esetek többségében. A román hatalom részéről megnyilvánuló félelem és bizalmatlanság már olyan méreteket öltött, hogy a vegyes házasságban élő román nemzetiségű házastársat kötelezték más nemzetiségű házastársa vagy saját gyereke följelentésére, és az „elhallgatást” is büntették. Mindent büntettek, amiről úgy vélték, hogy nem illik bele a román „trei culori”-ba... Erdélyben komoly és átfogó megmozdulás volt kibontakozóban az ötvenhatos eszmék hatására és égisze alatt! Jóformán nem volt olyan falu, község vagy város, ahol ne szerveződtek volna össze az emberek. Ennek a bizonyítása még hátra van, hiszen a föltárás is csak nemrég kezdődött el, amit megnehezít, hogy Erdélyben még mindig és ma is (főként ma!) félnek az emberek - beszélni, nem is beszélve arról (tudatosan a szóismétlés!), hogy az 56-osokat még ma is üldözik! Számtalan példát sorolhatnánk föl, de inkább térjünk vissza a forradalom hatásának, a valóságnak a megközelítéséhez. Mert ismét hangsúlyozzuk: az erdélyi-romániai magyarság eszmeileg azonosult '56-tal, kivéve a nemzetárulók szűk rétegét. Hadd idézzünk egy-két levélből.

Dr. Kóta Péter közjegyző (Domoszló): „... Az 1956-os forradalom kitörését követően Kolozsvár méhkas volt... Egész éjszakát az utcán töltöttem, diáktársaimmal együtt... Volt professzorom, Lőrincz Ernő is hozzánk csatlakozott. Dr. Takács Lajos bácsi folyton csitítgatott bennünket, ha elbukik 56, nem lesz kegyelem... Szamosújváron, majd Periprava-Grinden találkoztam személyesen az 56-os szervezetek vezetőivel is. Együtt reménykedtünk... Rabtársaim közül hadd említsem a következőket: Soós Ferenc, Halmay Pál, dr. Székely László, Bálint Péter, Farkas János, Kisgyörgy Olivér, Valkay István, Puskás Attila, Puskás Csaba, Varró János, Lakó Elemér, Bánffy István, Ágoston István, Knall Klaus, Erich Bergel, Knall Hans, Opra Benedek, Fazekas Sándor, Lay György (nagy diákszervezet, csodálatos brassói fiúk!), Kacós Tibor, Veress Zoltán, Veress Sándor, Németh Zoltán, Fodor Pál (ő tervezte a gyimesvölgyi viaduktot), Mikó László, Szakács Zoltán,

Szakács György, Dohi Árpád, Kiss Károly, Kovács Sándor, Fekete József, Szentmártoni Bálint, Ángy Csaba, Dani Péter, Szabó András, Molnár Mihály és mások... Velük közvetlen kapcsolatban voltam, de 1957. október 23-án, amikor lekerültem Szamosújvárra, körülbelül 10.000 fogoly volt az épületben, amelyet 3 ezerre terveztek... A politikai foglyok 80 százaléka magyar volt...”

... Orbán László kéziratában részletesen beszámol mindazokról a magyar erdélyi szervezetekről, amelyekkel közvetlen kapcsolatot alakított ki, de most érjük be az Erdélyi Magyar Ifjak Szövetségének rövid ismertetésével, amelynek ő, Orbán László volt alapító elnöke, íme, így emlékszik vissza: „...Brassó, 1957. Néhány forró homlokú ifjú dugja össze a fejét ebben a három nemzetiségű városban... Tudták, határozottan vallották: 1956. október 23. szabadságharc volt... Diákok, egyetemisták, munkásifjak szervezték meg az Erdélyi Magyar Ifjak Szövetségét Brassó központtal. A szövetség behálózta a Barcaságot, Háromszéket, Csíkot, Udvarhelyszéket, Medgyest, Segesvárt, Kolozsvárt. Programot fogadott el, és megválasztotta képviselőit. Elnök Orbán László, társelnök Vinci János és Sándor Balázs; titkár Lay Imre, jegyző Mátyás Ernő, pénztáros Lay György...”

Következmény és megtorlás: az EMISZ 5 fővádlottját egyenként 25 évi kényszerszolgálatra, 22 EMISZ-tagot fejenként 20 évi kényszerszolgálatra, 14 személyt 18 év nehézbüntetésre, 40 személyt 5-15 évi nehézbüntetésre ítélte a kolozsvári Katonai Törvényszék!!! Ezenkívül az EMISZ-szel kapcsolatban közel 1500 személyt hurcoltak meg.

Hasonló megtorlás dúlt végig Désen is, ahol a DÉS-1957 elnevezésű szervezet vezetőit tartóztatták le, élükön Szabó Attilával, Mátis Bélával, Fekete Józseffel és a román Ion Apahideanuval.

A bíróság Szabó Attilát és Mátis Bélát, valamint Fekete Józsefet, akik már raboskodtak 1949-1954 között a Duna-Fekete-tenger csatornánál, fejenként 25 évi kemény kényszerszolgálatra, társaikat pedig 15-20 évi nehézbüntetéssel sújtotta.

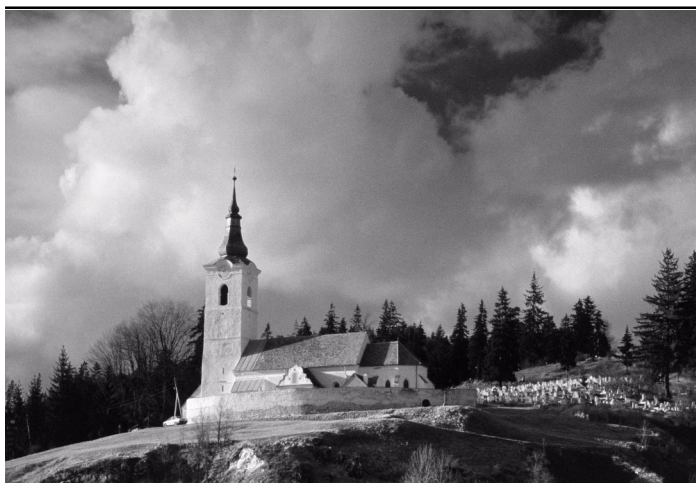
Csík-szeredében valósággal lefejezték a tanügyet Kovács Gyula, Puskás Attila, Ambrus János tanárok, Zsók László, Szöcs László diákok és a többiek letartóztatása révén.

Ugyancsak Orbán Lászlótól idézünk: „...a kolozsvári evangélikus teológián csak egyetlen hallgató maradt szabadon.”

A szamosújvári börtön 3-as épületében, a megsemmisítő részlegen találkoztunk a kolozsvári repülőtér néhány alkalmazottjával, a resicai „szabotőrök” vezetőivel, a nagybányai bányászok „fejével”, a hollói erdőmunkások szószólójával és így tovább...

A földalatti zsilávai (Jilava) börtönben éjjel-nappal működtek a kivégző osztagok. Ezt onnan tudjuk, hogy a szerencsétlenek magyarul kiáltották a pribékek szemébe: Éljen 1956!”

(Az összmagyar eszme, Budapest, 2005.)

Szárhegy. Fotó: Knobloch László, Németország

VISZEM ÜZENETEMET SZÜLŐHÁZAMNAK

Te, özvegy-árva Szülőházam,
 Szárhegy Nagypatak utcájában,
 hogyan viseled el a sorsod?
 Az idő a fejedre omlott.
 Hallom, kikezdett ezernyi baj,
 nyugólódsz repedt falaiddal,
 néha pipálnál, s rossz a kémény:
 eltört cserép a káva szélén;
 csámpás alakod s ajtód csakúgy;
 hívj egy asztalost s reám alkudj.
 Jövök s megdiskuráljuk ketten:
 egészségédért mit kell tennem,
 hogy megmaradj a pusztulásban,
 templom maradj a tagadásban,
 oltár maradj naptalanságban,
 erőd a halhatatlanságban
 és megszólaljon minden köved,
 mennyezeted, padlód, küszöböd,
 Apám volt „atomerőműve”:
 mosztos kályhád s a kályhacsöves,
 hajdani könyveink hiánya,
 Anyám mosolyának hiánya,
 Apám mély szavának hiánya,
 hiány-gyermekkorom hiánya...
 Hiányzol hiány-szülőházam
 gyermekkor-kínban, szülő-gyászban,
 kertedben bújó betű-lángban,
 ágyadban égő asszony-lányban,
 verset-virrasztó éjszakában,
 udvarod virágillatában,
 (küszöb-koptatók seregében),
 rokonokban és barátokban,
 akiknél én sohasem jártam,
 házkutatás utáni csöndben,
 játék- és beszédtilalomban,

a fölemelő szent nyomorban...
 Hiányzol, nyomor-szülőházam,
 valós mesékben, látomásban,
 „csak-azért-is-erősnek-lenni!”
 -hóban hempergő kurjantásban,
 „másokért-győzni”-akarásban,
 vad harcra való készülésben,
 fölkészülésben a vad harcra
 az eredendő szabadságért...
 Szabadon jöttek-mentek,
 tudom, messzi jöttmentek
 s küszöbödöt meg sem csókolták,
 s hazatérve az álmaiddal dicsekedtek,
 és nem mondta meg senki nekik,
 hogy Te vagy az én Szülőházam...
 Miért titkoltak el Téged tőlem
 s miért fosztottak meg engem tőled?
 Félik megváltó gyermekálmom.
 Őrizzed! Tőlem örökölted.
 Meglátogatlak. Fogadj véle.
 Légy a halálom menedéke.

A MEGMARADÁS BÖJTJE

Ami fáj,
 az marad meg,
 nem emlékből,
 hanem emlékezetben:
 lelkünk és testünk szövetében
 s a tárgyakban,
 melyek megérintettek
 s aztán megbénultak és elnémultak
 örökre.
 Örökvalóság a fájdalom.
 Fájtalom az örökvalóságot.

SURVIVAL'S FASTING

What is painful,
 remains.
 Not in souvenirs,
 But in memories:
 In the tissues of our souls and bodies
 and in objects
 which touched us
 then became lame and silent
 forever.
 Pain is eternal
 I grieve the eternity.

Translated by George Telch

“Azóta tudom, hogy magyar vagyok, amióta néhai Édesanyám székely népballadákat énekelt nekem, amióta Apám elmesélte kaszálás közben, hogy mi, magyarok miért vagyunk kiváló katonák, és vesztesek mindig a békeszerződések alkalmával; azóta tudom, hogy magyar vagyok, amikor negyedik elemista koromban az osztály előtt pofon ütött a tanárom, mert a nadrágom zöld volt, az ingem fehér és piros a szvetterem. Tizenhárom éves koromtól viszont - amikor először letartóztattak és úgy megverték a román állambiztonsági hatóságok pribékjei, hogy orromszámmon jött a vér, s Édesanyám aztán heteken át ápolgatott az ágyban - tudom, hogy magyarnak kell maradnom. Azóta, hogy kibírtam a román hatalom inkvizíciós módszereit, és hogy megértettem (...) a Nagyszentmiklóstól New Yorkig ívelő bartóki dimenziókat - büszke vagyok rá, hogy magyar vagyok. Azóta, hogy egy-egy hontalan útlevéllal a kezünkben fiammal együtt el kellett hagynunk szülőföldünket, kötelességemnek érzem mindent elkövetni azért, hogy a világon ne lehessen egyetlen hontalan magyar sem.” *(Beszéd, 1987. március 15-19.)*

ÖNMAGAMAT HELYETTESÍTEM

Ki álmodta meg helyettem a patakot,
a visszafolyót a sziklabölcsőjét?
Ki képzelte napkorongnak
a gyergyói-csiki árpacipót?
Ki tervezte mindenképp keresztmetszetének az
Emberré?
Ki válltoztatta
bölcsoökké a koporsókat?
Ki oltotta el helyettem a
mennyország pokol-lángjait?
Ki duhajkodott helyettem Isten társaságában,
amikor Lucifer elbújt az asztal alá?
Ki hal meg helyettem a Föltámadás napján?

I SUBSTITUTE MYSELF

Who dreamed the creek instead of me,
the reversed flow into its rock cradle?
Who imagined the Gyergyó and Csik's
round barley loaf
to be the disk of the sun?
Who planned that man be the
cross-section of all?
Who changed the coffins into cradles?
Who extinguished Heaven's Hell-fire
instead of me?
Who was rowdy in God's company instead of me
When Lucifer hid under the table?
Who will die on the Day of Resurrection instead of
me?

Translated by George Telch

“I have been aware of being Hungarian in Romania ever since my dear mother, who is dead now, used to sing me the Székely (Say-kay) Transylvanian Hungarian folk ballads, and ever since my father told me as we stood together cutting hay or wheat with scythes, why we Magyars, who are outstanding soldiers, are always losing out at the time of peace treaties. I have known that I am Magyar ever since my grade school teacher hit me in the face in front of the class, because my trousers were green, my shirt white, and my sweater was red... But, from the age of 13, when I was put under arrest for the first time and was so badly beaten by the Romanian State Security Authorities that blood was pouring from my nose and mouth, and my dear mother had to nurse me in bed for weeks; ever since then I have also know that I must remain Hungarian. Ever since that time because I have been able to bear up under the inquisition-like methods of the Romanian power system; and my late wife not only made me understand, but got me to love the BARTÓK demensions that span from Nagyszentmiklós to New York, I have a decent respect for myself that I am Magyar...

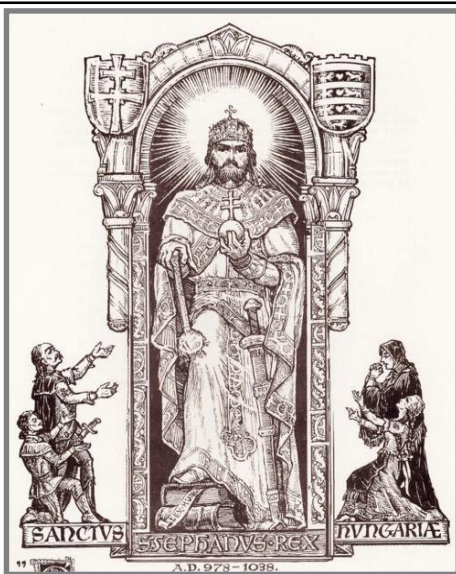
And still, we have not perished, not even when we were frequently intended as the victim in the arena of history; and not even when from within and from without alike, our small or large communities were disintegrated. Not even when we were dubbed barbarian and new-comer by those whom we happened to be protecting from barbarism. We did not die out even when around that dishonorable table where the victorious politicians amused themselves by donating to each other countries and peoples, us, Hungarians, who were called the upsetters of the social order of Europe, so that later, they could hang other defamatory remarks around our necks...

We are neither barbarians, nor newcomers, overturners or victors, or losers, or small, or big, or medium, or good, or bad. We are simply: Magyar.” *(American Hungarian Federation 1987, Washington. Translation: Ilona Boissenin)*

VÉRZIK A TAVASZ

Lovaggá ütött egy rózsaszálat a szél
Szellő sodorja felém az ünnep illatát
Illatos szívemen jajonganak Halott Asszonyom
könnycseppjei
Csöppenként vérzik el a tavasz testemben
Testtelenül röptül majd hozzád a lelkem
Lélekharangot kongat a szerelem kapujában

Szent István király. Petry Béla grafikája

SZENT ISTVÁN-SZEKVENCIA¹

Tiszta szívvel, szóval, ésszel
 Zengjük Istent szent beszéddel,
 Bálványokat verve széjjel,
     Vigadozz Magyarország!
 Égi jókkal ékesítve
 Tiéd az Élet Igéje,
 Rajtad Krisztus szent keresztre,
     A felvállalt bizonyosság.
 Dicsérd őt, ki üdvöd hozta,
 Szemed égre irányozta,
 Élet útját megmutatta,
     S az igazság ösvényét.
 Dicsérjed őt méltó dallal,
 Tartsd ünnepét vigalommal,
 Mondd te is a vigadóval
     Az örömnök énekét.
 Géza vezér volt az atyja,
 Látomásban hírül kapta,
 Nevét István mártír adta,
     Mielőtt megszületett.
 Hisz az atya, csodálkozik,
 Szül az anya, vigadozik,
 Nő a gyermek, magasodik,
     Cédrus Libanon felett.
 S ahogy egyre nő a gyermek,
 Erényben is gazdagabb, szebb,
 Megvetvén a földi kincset
     Isten fiát követi.
 Testben él bár, mint ruhában,

¹Dér Terézia: Gondolatok egy Szent István-szekvencia kapcsán

“A Szent István király tiszteletére készült latin nyelvű liturgikus énekek közül az egyik legelterjedtebb a *Corde voce mente pura* kezdetű szekvencia. A munka keletkezését a kutatás a 13. századra, pontosabban 1280 előttre valószínűsíti.”

Lelke fent jár ég honában,
 Istenért ég hó imában,
     és a jó hírt hirdeti.

Mindig Krisztust prédikálja,
 Hisz a népe, hallgat rája,
 Krisztus hite mind bejárja
     Az egész Pannóniát.

S mint Salamon réges-régen,
 Templomokat rak serényen,
 Gyöngyökben és ékességben

    Ragyogtatja oltárát.

Tanítónak, vezetőnek
 Tudós férfit rendel főnek,
 Igazat, ki a hívőnek

    Szolgál mindig javára.

Talentumát így forgatja
 Vissza kétszeresen adja,
 s Isten szívesen fogadja

    Örök királyságába.

Ott él, Jézus a barátja,
 Ő vitte ily magasságba,
 Mindörökre koronázva

    a mennyei hazába.

Tiszteljük őt kegyelettel,
 Könyörögjünk hű szívekkel,
 Hogy ott éljünk majd a szenttel

Az egek hajlékában. Amen. *(Csanád Béla átültetése)*

Györffy György

**SZENT ISTVÁN A KOR KELET- ÉS NYUGAT-
EURÓPÁJÁBAN**

Az új évezred kezdetének küszöbén méltó megemlékezni arról, hogy Krisztus születése után 1000-ben trónra lépett első államszervező királyunk milyen viszonyokat talált, és hogyan változtatott azon a Kelet és Nyugat közötti térségben. Mindenekelőtt megjegyzem, hogy Kelet és Nyugat mást jelentett Európa, és mást Eurázsia szemszögéből; Európa ugyanis csak nyugati, erősen tagolt peremrésze Euráziának, melynek közepe az Altajtól a Pamírig húzódott, s a magyarok politikai szerveződésében és művelődésében fontos szerepe volt a türköknek, akik turk neve a görög és arab forrásokban gyakran magyart jelent.

A türk birodalom keleti fele Kínával volt határos, míg nyugati fele utóbb a Kazár birodalommal alakulva a perzsákkal, görögökkel és az avarokkal állt szemben; s politikai vezetőségünk, mai szóval elitünk, részben a türkök utódaiból alakult ki, sőt művelődésünk atomjai is innen erednek... Rovásírásunk a szogdok betűírásából ered, mely sémi arameus eredetű, s ez az Ázsiát Afrikától elválasztó sínai térségen használt írásból vezethető le...

... Árpád és utódai számára kedvező volt, hogy az esőssé vált Kárpát-medencében berendezkedhettek, melyet végül is Szent István szervezett meg a Karoling utódállamok, főként Lombardia intézményeit: comitatus megyék, arimann várkatonák mintájára, és olyan római egyházi berendezéssel, mely bizánci előzményeken nyugodott. Ehhez hasonló berendezésben Istvánnak nagy segítője volt a lombard Bonipert, előbb III. Ottó, majd Arduin itáliai ellenkirály írnoke, ki 1009-ben az Orseolók bizánci eredetű velencei átokformuláját átvéve lett István írnoke, pécsi püspöke, diplomatája, latin grammatikusa - ő kért a neves Fulbertől, Chartres püspökétől latin nyelvkönyvet -, s csak az 1042. év belső zűrzavarai során hunyt el.

István az 1001. év első napján királlyá koronáztatta magát a Rómában időző III. Ottó császár és II. Szilveszter pápa jóváhagyásával, s megkezdhette a pápa legátusa, Asterik-Anasztáz közreműködésével az első négy püspökség alapítását, melyeket Azo pápai legátus 1009. évi érkezése, majd 1030 után további alapítások követték. A püspökségeket egy-egy dux vára és katonasága, a monostorokat egy-egy udvarháza szervezetének védelmében állították fel...

1018 táján megindította az ókor óta szünetelő, Nyugatról Pannonián keresztül a Szentföldre vezető jeruzsálemi zarándokutat, melyen a kor kiváló tudósai s egyházatyái, köztük Szent Gellért indult Keletre. Bizánci kapcsolatait elmélyítette azzal, hogy fiát, Imrét görög hercegnővel házásította össze, és a császártól vera crux-ot, kettős keresztbe foglalt Krisztus kereszttereklyét kapott. A zarándokúttal azonban nemcsak a Krisztus kegyhelyeit látogatók útját segítette elő, hanem gazdasági előnyöket is ért el.

A zarándokokat kereskedők is követték, és István táguló szemhatárral a pénzverést is szilárd alapokra helyezte. A pénzverésben bajor, regensburgi mintát követett a féldénárok, obulusok verésével, míg az adóztatás bevezetésével bizánci mintát követett. 42 éves uralma elég időt adott számára, hogy a Nyugatot és Bizáncot, valamint Kijevet és Itáliát összekötő út keresztveződésében szilárd állam alapjait rakja le. Sajnos, Imre fia és utóda idő előtti halála és trónkövetelő rokonok harcai pogánylázadást szakasztottak az országra, amit a mellőzött Vazul utódai csak Szent László keménykezű uralmával és Könyves Kálmán bölcsességével tudtak helyrehozni. Végül is a Kárpát medencében sikerült megalapozniuk az ezeréves Magyarországot, mely a tatár és török dúlás után a két kommün következményeitől megrogyasztva próbálja fejt fenntartani. Kelet és Nyugat egyesülését hazánkban a Szent Korona egyesítése jelképezi a görög készítésű abroncskorona és a latin felsőrész összeszerelésével, mely 1074 és 1100 közé tehető, de önmagában is páratlan módon szimbolizálja a 2000. év táján az egyesülés felé törekvő Európát. (Árgus, 2001.4.)

SZENT ISTVÁN ÉS KOPPÁNY¹

Vajknak – aki a keresztségben kapta az István nevet – a gyermek- és ifjúkoráról keveset tudunk. Szülei mellett a 995-ben Esztergomban tartózkodó Adalbert* prágai püspök – a későbbi Szent Adalbert – volt rá meghatározó hatással, valószínűleg ő is bérálta az ifjú Istvánt. Adalbert csak rövid ideig tartózkodott Géza fejedelem udvarában, de ez döntőnek bizonyult István számára emberileg és politikailag is. Életének későbbi éveiben is példaképének tekintette a minden tekintetben keresztény életet élő Adalbertet, Géza fejedelem pedig saját külpolitikájának az erősítésére próbálta felhasználni a püspök rokoni kapcsolatait, sikerrel. Adalbert, aki mind a német-római császári házzal, mind a bajor hercegi családdal rokonságban állt, nem sokkal esztergomi tartózkodása után Regensburgba utazott a bajor herceghez, a fiatal IV. Henrikhez, hogy feleségül kérje István számára húgát, Gizellát. A herceg apja, II. (Civakodó) Henrik Géza régi ellenfele volt. Ám gyermekei – anyjuk révén – keresztény szellemben nevelkedtek, s az ifjú herceg békés természetű volt. Rövid megfontolás után Civakodó Henrik beleegyezett abba, hogy Gizella, aki egyébként apáca szeretett volna lenni, a magyarok fejedelmének a fiával kössön házasságot (e döntéshez hozzájárulhatott az is, hogy Adalbert jó színben tüntette fel előtte Gézát és Istvánt). A frigy egyben politikai szövetségkötés is volt, ami természetes dolognak számított a középkorban (Géza még bizonyos nyugati gyeplűkről is lemondott azért, hogy a magyarok és a bajorok között tartós béke jöhessen létre). A hagyomány szerint az esküvői szertartást is maga Adalbert végezte 995/996 körül, tehát még Géza fejedelem életében. István és Gizella házassága a későbbiekben elvesztette politikai jellegét, mélyen emberivé vált: családi életük példaértékű volt. Nagyon valószínű, hogy az esküvőt megelőzte egy politikai történet, s lehet, hogy IV. Henrik herceg kérésére is: Géza magához rendelte a magyar törzsek főembereit, és megeskette őket arra, hogy halála után fiát, Istvánt fogják fejedelemmé választani. Ez a jelölés, Gézának ez a politikai döntése volt a másik fontos esemény István életében még fejedelemsége előtt...

Öröklési rend

A sztyeppi lovas nomád népeknél, amilyen a honfoglaló magyarság is volt, a nemzetség, a törzs, a törzsszövetség vezetője többnyire a legidősebb, még dönteni képes férfiak közül került ki. E tisztséget is általában a legidősebb férfiak egyike örökölte (senioratus), aki az elhunyt feleségével összeházasodott (levirátus). Ez az öröklési rend azonban a IX-X. századi magyar törzsszövetség élén egyáltalán nem volt természetes. Álmos fejedelmet fia, Árpád követte tisztségében, mint ahogy valószínűleg tőle is egyik fia, Tarkacsu (Liüntika) vette át a fejedelmi rangot. Taksonyig, a X. század közepéig – említettük – nem ismerjük pontosan a fejedelmek nevét és

¹A tanulmány eredeti címe más, ezt a szerkesztő használja

uralkodásuk pontos dátumát. Így elképzelhető, hogy az apát ekkor nem a fiú, hanem a legidősebb férfi követte a fejedelmi trónon. Taksony Árpád fejedelem Zolta nevű fiának a fia, Árpád unokája volt, és őt is a fia, Géza követte 970 körül a magyar Törzsszövetség élén. Ezért nem egyértelműen jogos az, hogy Koppány, Tar Szerénd fia „trónkövetelő”-ként lépett fel a nála fiatalabb Istvánnal szemben, nem sokkal Géza halála után, már 997-ben. Koppány, aki Árpád-házi herceg volt – bár nem tudjuk, hogy Árpád melyik fiától származtatta magát –, a Balatontól a Szávaig húzódó birtokairól, Somogyból fegyveres sereggel indult Esztergom felé, hogy legyőzze Istvánt, és átvegye a fejedelemséget. Esztergomban azonban már választottak fejedelmet: Istvánt karddal felövezték, ami a fejedelemavatás keresztény része volt, és azt is jelentette, hogy István már felnőttként, önállóan dönthet a politikai kérdésekben. Nem tétlenkedett sokáig, hanem a fegyverrel lázadó Koppány ellen indult. Koppány már Veszprémet, István anyjának, Saroltnak a központi városát ostromolta, birtokait dúlta, mikor megérkezett István serege. Testőrségét két bajor lovag, Hont és Pázmány vezette, magát a sereget pedig Vecelin irányította, aki szintén német volt. Ennek ellenére sem lehet azt mondani, amit egyes korabeli források említenek, hogy István és Koppány összecsapása „magyarok” és „németek” harca lett volna. Mindkét seregben döntő arányú volt a magyarokból álló könnyűlovas katonaság, István seregét azonban páncélos német lovagok egészítették ki...

Az ütközet pontos helyét nem ismerjük, valahol Veszprém és Várpalota között csaphatott össze a két sereg: „Miután megkezdődött a csata, mindkét oldalon sokáig s vitézül küzdöttek...”

Szent István vezér nyert dicsőséges győzelmet. Abban a csatában Vencellinus (Vecelin) ispán megölte Cupan (Koppány) vezért, és Szent István, aki ekkor még vezér volt, kiterjedt földbirtokokkal jutalmazta meg ezért. Cupan pedig Szent István felnagyeltette: egyik részét Strigonium (Esztergom) a másikat Vesprim (Veszprém), a harmadikat Iaurinum (Győr) kapujához küldette, a negyediket pedig Erdelwbe (Erdélybe)” (Képes Krónika) Ez a tett ma kegyetlennek és öncélúnak tűnik, ámde abban a korban elfogadott volt, és kettős értelmű: jogi és politikai. Jogi abban az értelemben, hogy Koppány erővel próbálta meg feleségül venni Saroltot (a magyarság kereszténység előtti jogszokásában feltehetően a paráznak büntetése volt az, hogy testüket négyfelé vágják). Politikai pedig azért, mert a várkapukra tűzött testrészek jelezték: István legyőzte az ellene támadót, és uralma nemcsak az Árpád-háziak központi területeinek számító Dunántúlra – a Kárpát-medence nyugati területeire –, hanem Erdélyre is kiterjed. István fejedelemségének ez volt az egyik fontos eseménye. Azt, hogy ezután mi történt 1000 őszéig, nem tudjuk. Koppány legyőzését követően politikai ellenfelei – az erdélyi Gyula és Ajtony vezér – nem támadták meg, és egyelőre István

sem vonult ellenük.

Keresztény király akart lenni

István fejedelem 1000 őszén meghozta második fontos döntését: többé már nem pogány fejedelem, hanem keresztény király akart lenni. Nem ismerjük ennek a hátterét. Nyilván hosszabb folyamat eredményeként, nem pedig hirtelen elhatározásból fordult II. Szilveszter pápához koronáért. Valószínűleg nagy szerepe volt ebben Adalbertnek, Radlának (Adalbert régi ismerősének, aki igen közel állt Istvánhoz), az épülő bencés apátság szellemének Szent Márton hegyén, és annak, hogy István keresztény volt, nem csupán megkeresztelt. István 1000 őszén Astrikanasztáz (Ascherik) apátot, egyik bizalmas egyházi emberét küldte Rómába. Régóta vitatott kérdés, hogy vajon István a koronát tényleg II. Szilvesztertől kapta, vagy az ugyanebben az időben szintén Rómában tartózkodó fiatal III. Ottó német-római császártól. A kérdést nehéz eldönteni. Korábban II. Szilveszter Ottó nevelője volt, s az ő segítségével választották meg pápává. De III. Ottó nem tartozott azon a német-római császárok közé, akik minden körülmények között hódítani akartak, így nem is volt érdeke, hogy ő küldje a koronát Istvánnak. Nyilván tudott István kéréséről, és bele is egyezett abba. Ezt erősíti meg egy közel egykorú forrás, a merseburgi püspök írása: „a császár kegyétől és biztatására Henriknek, a bajorok hercegének sógora, Vajk, országában püspökségeket állítva fel, koronát és áldást kapott”.

A koronázás 1000. december 25-én, esetleg 1001. január 1-jén történt. Ez lezárta a magyar törzsszövetség korszakát, és megkezdődött az új kor, a keresztény magyar királyság államszervezetének a kiépítése, ebben pedig Szent István királynak meghatározó szerepe volt.

Terplán Zoltán

the coffee mill

Magyar és Európai ételek

A legfinomabb bécsi szelet és gulyásleves
Borjú paprikás galuskával
Nagy saláta és szendvics választék
Likőr engedéllyel rendelkezünk

43 éve állunk vendégeink rendelkezésére!!!

Minden nap nyitva délelőtt 10-től este 11-ig
pénteken és szombaton este 12-ig

99 Yorkville Ave., Toronto, Ontario

416-920-2108

Élőzene péntek, szombat és vasárnap este

Eszter Kirs¹

SAINT STEPHEN'S LEGACY, IMMIGRATION AND FOREIGN POLICY IN HUNGARY IN THE 10th-11th CENTURIES

The Carpathian Basin was occupied by the Hungarian people at the end of the 9th century. After the Eastern origin, Hungary was a nomadic state in this age but during the Reign of Prince Géza the orientation towards the West started to change considerably. At the end of the 10th century Géza made contact with the German monarchs expressing his intention to establish peaceful relation with the Western states. He definitely wanted to orientate the country towards that direction. He sent twelve Hungarian aristocrats to Quedlinburg in 973 to acclaim and greet the German Emperor Otto II like the Czech, Polish, Bulgarian, Russian and Danish delegates, the representatives of Rome and Byzantium did... Later... the delegates of Géza proposed marriage to Gisela the sister of Prince Henry on behalf of his son Stephen was part of the opening strategy.

Stephen followed his father's foreign policy and wanted to establish a stable, autonomous and Christian state, which was acknowledged by the Western countries and could be real part of the mediaeval Europe. Wishing to achieve that goal, Stephen appealed not to the German Emperor but to Pope Sylvester II for his royal title to be acknowledged and as one of the signs of his legitimacy to the Hungarian throne, he also wanted the Pope to send him a crown. The Pope himself welcomed these wishes and sent the requested diadem to Stephen to testify his acknowledgement of his royal title. An apostolic cross was also sent as a sign of his support of the missionary and church-organising activity of the would be Hungarian king. This means, that he did not enter into feudatory relation with the German Emperor, consequently, he could create the sovereignty of Hungary. At around the same time when the Pope had the crown sent to Hungary the Emperor also expressed his acknowledgement in connection with the situation.

In the case of Géza his orientation to the West was only for political considerations, but as Stephen is concerned, he was a committed Christian king with all of his heart and faith. He did his best to make the most favourable decisions for the sake of the modernisation of the country. He opened the western gates of Hungary, invited foreigners, made favourable rules to them and wanted to stabilise and maintain the situation for the future as well. That was the reason why in his so called Admonitions, written to his son Imre (the heir of the crown), several provisions or pieces of advice were included about the significance of inviting and supporting guests:

"As our guests come from different regions and provinces they bring different models and arms with them. All of these blazon the country, elevate the splendour of the royal court and deter the foreigners from swaggering. The country with one language and custom is weak and fallible. Considering all of these reasons, I order you, my son, to protect the newcomers with good will and hold them in high esteem, so that they prefer to reside in your country than to live anywhere else."

...Stephen realized that Hungary needed the above mentioned immigration and she also needed new models and arms for the desired development. It did not mean, that he wanted the foreigners simply to be tolerated but he wanted them to be supported by special and favourable rules. This way, the immigration to Hungary for the exterior visitors did not convey the idea of some kind of last chance but meant a highly advantageous decision...

... Stephen I the Christian monarch

In the age of Saint Stephen it would have been egregious to introduce and maintain a legal system, which would have been unapproved by the Western Christian states. In the religious mediaeval Europe the divine origin of the monarchs restricted the possibility of arbitrary enforcement of the royal power. At those times the sovereigns of Europe were heavily submitted to the rules of the Church even in case of taking secular measures, as the legal and moral grounds of royal power were seen in the divine origin of them. In Stephen's time keeping the rules and demands of the Church depended only on the voluntary decision of the king. Accordingly, Stephen also submitted himself to the law of the Church and chose himself the model: 'rex iustus, pius et pacificus'. This was ideal for the fair-minded, pious and peaceful king to be able to retain his own will. According to domestic and foreign historical sources of his age, Stephen I was a constructive and always-realistic reform politician who was faithful Christian and who had been educated in the European spirit. He was led by his steady faith in the Christian doctrine and by the future of the Hungarian Kingdom. He was capable of both clearly realize the internal and external problems, admirably analyze the situations and find appropriate solutions. His clear awareness of the political and religious character of his age, his ability to grip the complicated situations, his audacious intuition, his flexibility and his comprehensive interest all helped him to make successful decisions.

Stephen was a constructive ruler who perceived what the best for Hungary was in connection with the West. This is the reason why he created favourable legal rules related to the status of foreign settlers. Those who came into the country of their own will, received free legal status but it did not mean full and free right for moving, whether or not they dealt with agriculture or trade. They were compelled to join to a master and after Stephen's first act they could not move from this person's territory.

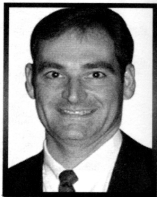
The hospice-communities existing in the neighbourhood of remote Hungarian villages chose their judge themselves and they were permitted to act according to their own foreign law. Historical sources mention foreign law as 'ius Theutonicum' which also proves that the hospices applied their own law. These hospice-communities enjoyed exemption-status, according to their privileges they received rights to keep marketplace and choose their priest. They had to ensure some services and annual tax to the king, in return, they were entitled to possess and cultivate the field on which they settled down. For exemption from military service the tax paid for the field was not sufficient, so they also had to pay the so-called 'free denarius'.

The incoming gallant soldiers were legally free but once they had given military services they belonged to the king or a castle-estate. Soon after, the new office-holder and propertied aristocrats took the lead of the society. Such aristocrats were the Hungarian, German and Italian knights who received donation from Géza and Stephen.

HIRDESSZEN A FOLYÓIRATUNKBAN! A HIRDETÉS MAGÁBAN FOGLALJA AZ ÉVI ELŐFIZETÉST.

„A PÉNZ NEM MINDEN, DE JÓ HA VAN”

Tapasztalatom szerint, a gazdaságilag független emberek kevesebbet aggódnak a piac és az élet ingadozásai miatt. Átfogó pénzügyi tanácsadással segítünk Önnek lelki nyugalma és vagyoni biztonsága megvalósításában.

Gábor László Vaski, CFP, B.Mus.

Senior Financial Consultant
390 Brant Street Suite 600,
Burlington, ON L7R 4J4

SOLUTIONS BUILT AROUND YOU™

Investors Group Financial Services Inc.

Tel: 905-333-3335, or 1-888-467-8844 (toll free)

Fax: 905-333-3559

e-mail: gabor.vaski@investorsgroup.com

www.investorsgroup.com

- ▶ BEFEKTETÉSI TANÁCSADÁS
- ▶ NYUGDÍJBEFEKTETÉS
- ▶ ADÓTANÁCSADÁS
- ▶ JELZÁLOGKÖLCSON
- ▶ BIZTOSÍTÁS*
- ▶ KÉSZPÉNZ KEZELÉS
- ▶ HAGYATÉK,
- ▶ VÉGRENDELET TANÁCSOK
- ▶ BRÓKER SZOLGÁLTATÁSOK

TM Trademarks owned by Investors Group Inc. and licensed to affiliated corporations
* Insurance products and services distributed through I.G. Insurance Services Inc.
Insurance License sponsored by The Great-West Assurance Company
** Brokerage services offered through Investors Group Securities Inc.

AH, HOL VAGY MAGYAROK...

Szöv.: Dőri kézirat (1763.)

Ah, hol vagy magyarok
Tündöklő csillaga!
Ki voltál valaha
Országunk istápjá?

Hol vagy, István király?
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben
Teelőtted sírván.

Rólad emlékezvén
Csordulnak könnyei,
Nem szűnnek iszonyú
Sírástól szemei.

Lankadnak szüntelen
Vitézlő kezei,
Búval harmatoznak
Szomorú mezei.

Virágos kert vala
Híres Pannónia,
Mely kertet öntöző
Híven Szűz Mária.

Kertésze e kertnek
István király vala,
Behomályosodott
Örvendetes napja.

Előtted könyörgünk
Bús magyar fiaid,
Hozzad fohászkodunk
Árva menedékid.

Tekints, István király,
Szomorú hazádra,
Fordítsd szemeidet
Régi országodra.

Reménységünk vagyon
Benned s Máriában,
Mint magyar hazánknak
Hív királynéjában.

Még éltedben minket
Ennek ajánlottál
És szent koronáddal
Együtt feláldoztál.

SZENT ISTVÁN INTELMEI (Utolsó három Intellem)**VIII. A FIAK KÖVESSÉK AZ ELŐDÖKET**

Őseink követése foglalja el a királyi méltóságban a nyolcadik helyet. A legnagyobb királyi ékesség, az én tudásom szerint, a királyelődök után járni, a szülőket utánozni. Aki ugyanis megveti, amit megszabtak atyai elődei, az isteni törvényekre sem ügyel. Mert az atyák azért atyák, hogy fiaikat gyámolítsák, a fiak pedig azért fiak, hogy szüleiknek szót fogadjanak. Aki atyjával szemben áll, Isten ellenségének áll. Mert minden engedetlen Istennel áll szemben. És az engedetlenség szelletje a korona virágait szórja szerte. Az engedetlenség valójában pestis az egész királyságban. Ezért, kedves fiam, apád rendeletei, vagyis az én rendeleteim, mindig legyenek szemed előtt, hogy szerencsédet mindenütt királyi gyeplő igazgassa. Az én szokásaimat pedig, melyekről látod, hogy a királyi méltósággal összeférnek, a kétkedés minden béklyója nélkül kövessed. Mert nehéz lesz megtartani e tájon királyságot, ha szokásban nem utánzod a korábban királykodó királyokat. Mely görög kormányozta a latinokat görög módra, avagy mely latin kormányozta a görögöket latin módra? Semelyik. Ezért hát kövesd szokásaimat, a tieid közt kimagasló így leszel, s az idegenek dicséretére szert így teszel.

IX. AZ IMÁDSÁG MEGTARTÁSÁRÓL

Az imádság megtartása a királyi üdvösség legnagyobb járuléka, ezért a királyi méltóság kilencedik regulájában pendül meg. A folytonos imádkozás: a bűnöktől megtisztulás és feloldozás. Te pedig fiam, valahányszor Isten templomához járulsz, hogy Istent imádd, Salamonnal, a király fiával, magad is király lévén, mindig mondd: "Küldd le [Uram, a bölcsességet] szent egedből, dicsőséged trónjáról, hogy munkámban velem legyen és segítsen, és így fölismerjem, mi kedves a szemedben [minden időben]." És ismét: "Uram, Atyám, életemnek Istene, ne hagyj engem álnok gondolatban, az én szemeimnek ne adj kevélységet és a gonosz kívánságot távoztasd el tőlem, Uram. Vedd el tőlem a testnek kívánságait, és a tisztátalan és esztelen léleknek ne adj engem, Uram." Ezzel az imádsággal fohászoktad hát a régi királyok, te is ugyanezzel fohászokj, hogy Isten minden vétked eltörlésére méltasson, hogy mindenki legyőzhetetlen királynak hívjon. Imádkozz azért is, hogy a tétlenséget, tunyaságot elkerültesse tőled, megajándékozzon az erények összességének segedelmével, s így legyőzhess látható és láthatatlan ellenségeidet. Hogy valamennyi alattvalóddal együtt gondtalanul, ellenséges támadásoktól nem háborgatva, békében végezhesd életed pályáját.

X. A KEGYESSÉGRŐL ÉS AZ IRGALMASSÁGRÓL, VALAMINT A TÖBBI ERÉNYRŐL

Az erények mértéke teszi teljessé a királyok koronáját, és a parancsok közt a tizedik. Mert az erények ura a Királyok Királya, miként égi serege áll kereken tíz karból, úgy életed vitele kerekedjék ki tíz parancsból. Kell,

Molnár C. Pál grafikája, Magyar Legendarium. Móra Kiadó

hogy a királyt kegyesség s irgalmasság díszítse, de a többi erény is hassa át és ékesítse. Mert ha a királyt istentelenség és kegyetlenség szennyezi, hiába tart igényt a király névre, zsarnoknak kell nevezni. Ennek okából hát, szerelmetes fiam, szívem édessége, sarjam, jövő reménysége, kérlek, megparancsolom, hogy mindenütt és mindenekben a szeretetre támaszkodva ne csak atyafiságodhoz és a rokonságodhoz, vagy a főemberekhez, avagy a gazdagokhoz, a szomszédhoz és az itt lakóhoz légy kegyes, hanem még a külföldiekhez is, sőt mindenkihez, aki hozzád járul. Mert a szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz. Légy irgalmas minden erőszakot szenvedőhöz, őrizd szívedben mindig az isteni intést: "Irgalmasságot akarok, nem áldozatot." Légy türelmes mindenekhez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz, akik nem férnek a hatalomhoz. Azután légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen, vagy a balsors letaszítson. Légy alázatos is, hogy Isten felmagasztaljon most és a jövőben. Légy majd mértékletes, hogy mértéken túl senkit se büntess vagy kárhoztass. Légy szelíd, hogy sohase harcolj az igazság ellen. Légy becsületes, hogy szándékosan soha senkit gyalázzal ne illess. Légy szemérmes, hogy elkerüld a bujaság minden bűzét, valamint a halál ösztönzőjét.

Mindez, amit fentebb érintettünk, alkotja a királyi koronát, nélkülük sem itt nem tud senki uralkodni, sem az örök uradalomba bejutni. Amen.

Kuruc Ágnes fordítása

A TÖRÖKVERŐ HUNYADI JÁNOS

A kiváló hadvezér, Hunyadi János a kardforgatást Zsigmond király alatt tanulta. Az uralkodót elkísérte számos hadjáratára. Elsajátította a kor legjobb hadi eljárásait. Zsigmondtól számos birtokot kapott, így a nevet adó Hunyad várát is. Ulászló, felismerve a hadvezér képességeit, tovább gyarapította a Hunyadiak várait és vagyonát. Hunyadi János Erdély és Magyarország legnagyobb birtokosa lett, és elnyerte az erdélyi vajda címét is. A vajda rászolgált a kitüntésekre. Pontosán tudta, hogy a töröktől csak akkor szabadulhat meg az ország, ha minél messzibbre űzik a magyar határoktól az ellenséget. 1443-ban ezért hadat szervezett. Hogy meglepje a törököket, télen indította meg a támadást. Bár a hideg idő a keresztény sereg előrenyomulását is nehezítette, a siker teljes volt. A magyar katonák egészen Szófiáig jutottak el. A szultán kénytelen volt békét kérni. A seregben ott volt az akkor 18 éves király is.

Talán a diadal emléke ragadta el a fiatal Ulászlót, mert alig egy évvel később megszegte a békére tett esküjét. A hitszegő támadás katasztrófával végződött. 1444 novemberében Várna mellett a törökök legyőzték a keresztény sereget. Ulászló a csataterén vesztette életét.

A trónt Albert kisfia, V. László örökölte. Nevében többen is területeket hasítottak ki maguknak az országból. Ellenükben az országgyűlés Hunyadi Jánost kormányzóvá választotta. V. László Magyarországra érkezése után Hunyadi lemondott. Mivel egy gyerekre nem lehetett az ország védelmét bízni, az országgyűlés főkapitánynak nevezte ki Hunyadit.

Hunyadi meggyőződése az volt, hogy a törökök

Monostory Zsuzsa: *Copper Jester Couple*. Ceramic

Magyarország egyedül aligha győzheti le. Szövetségesként a szomszéd szerbeket akarta megnyerni. Uralkodójuk nem bízott Hunyadiban, és a török szultántól is félt. A kormányzó az albánok vitézségét hívta segítségül: szövetséget kötött a legendás Szkander béggel. A két sereg egyesülése azonban nem sikerült, mert a szerb uralkodó elárulta a tervet a szultánnak. A török az egyedül maradt Hunyadi seregét 1448-ban, Rigómezőn le tudta győzni. Rigómező (Koszovó) után a török sereg már Magyarországot fenyegette. A támadás útvonala a Duna mellett vezetett. Így a sereg élelmét, az állatok takarmányát, a katonák tartalék fegyvereit a folyón, hajókon tudták szállítani. Az ország fővárosa, Buda felé vezető úton több vár állta el az utat. A legfontosabb Nándorfehérvár volt.

1453-ban a török sereg elfoglalta Konstantinápolyt, az akkori világ legnagyobb városát. Európán a rémület lett úrrá. Sokan úgy gondolták, hogy a mohamedánokat nem lehet legyőzni. A pápa keresztes hadjáratot hirdetett. Igyekezett a többi keresztény uralkodót is rábírnai a segítségre, de nem sok sikerrel. Az egyház feje minden napra imát rendelt el Nándorfehérvár és a keresztesek megmeneküléséért. Erre a déli harangszó emlékezteti a híveket. A pápa saját költségén nagy flottát szerelt fel, amely a tenger felől támadta volna meg a Török Birodalmat. Magyarországra küldte Kapisztrán Szent János itáliai ferences szerzetest. Kapisztrán a ferencesek szigorú, a szegénységet komolyan vevő ágának volt tagja. A nép által barátoknak nevezett szerzetesek egyszerű szavakkal beszéltek. Szemben a főpapokkal, életük olyan egyszerű volt, mint a népé. Kapisztrán János a kor egyik legjobb szónoka is volt. Magyarul nem tudott, de beszédei fordításban is fellelkesítették az embereket.

1456. június elején Nándorfehérvár falai alatt megjelent a hatalmas török sereg. Ha hinni lehet a leírásoknak, 150 ezer ember és 300 ágyú nézett farkasszemet a magyarokkal. A várat a Duna felől 200 hatalmas tengeri gálya is támadta. Az ostromlottak alig 10 ezer emberrel bírtak. Néhány nappal a támadás megindulása után a vár romokban hevert. A török tűzerek, akik között sok keresztény zsoldos is volt, gyorsan szétlőtték a falakat. A védők reménytelen helyzetbe kerültek, de utolsó leheletükig harcoltak. Jó példa erre Dugovics Titusz hőstette. A döntő rohamban úgy akadályozta meg a török lobogó kitézését, hogy a török zászlóst átölelve a mélybe vetette magát. Hunyadi és Kapisztrán ugyan közeledett a felmentő sereggel, de a védők még így is sokkal kevesebben voltak, mint az ellenfél. A török hajók miatt az sem volt biztos, hogy be tudnak majd jutni az erődbe. Az első reménysugarat a keresztény sereg számára a Dunán vívott harc sikere jelentette. A szerb és a magyar hajók, a naszádok sokkal kisebbek voltak, mint a törökök hajói. Ez azonban most — kivételesen — előnyükre szolgált. A mohamedánok nehéz, tengeri gályáit fűgén vették körül, és ötórás harc után legyőzték őket. A keresztesek bejutottak a várba.

Másnap a törökök rohamra indultak. Sikertült feljutniuk a falak romjaira. Hunyadi katonái csak éjjel szorították ki őket. Másnap a keresztények támadtak. Erre valószínűleg nem a megfontolt Hunyadi, hanem a lelkesedő Kapisztrán János adott parancsot. A támadás meglepte a törököket. Estére a mohamedán sereg elmenekült. A győzelem után rövid időre Hunyadi és Kapisztrán járványban meghalt.

JANOS HUNYADI (c.1387-1456)

entered the service of Sigismund of Hungary and, thanks to his military prowess and intelligence, quickly rose to posts of prominence and prestige. Sigismund came to rely heavily on his military advice and Hunyadi was named governor of Transylvania in 1439. After Sigismund's death, he worked to have the Polish king Wladyslaw III elected as king of Hungary. When Wladyslaw III was killed at the disastrous battle at Varna in 1444, Hunyadi was elected governor of Hungary and guardian of the infant-king Ladislaw V in 1446.

Constantly pressured by the Ottoman expansion, Hunyadi recognised that Hungary guarded the door to western Europe and begged other rulers to aid in launching a Crusade. While the importance of protecting the Hungarian frontiers was appreciated by western leaders and the disaster at Varna prompted Pope Callixtus III to call for a European crusade, no assistance was provided. Hunyadi was forced to continue the fight alone. In 1458, with a motley army of peasants, he successfully fought off the Ottoman siege of Belgrade against oppressive odds. Hunyadi died later the same year from an illness contracted during the siege. Hunyadi's success against the Ottomans saved Hungary and preserved Europe.

Monostory Zsuzsa: *Framed Couple*.
10x10x3 inches. Mixed Media

Arany János

KAPISZTRÁN

Fut Mohammed földön, vízen;
Védve immár a vég Nándor;
Homlokát letörli a hős
Hunyadi és Kapisztráno.
Bomlanak buzgó szívvel
Boldogasszony zsámolyához,
Te-Deumot, Téged-istent
Tart az ősz Hunyadi János.

Minden oszlop olyan zászlós,
Mintha mennybe szállna szárnyon;
Diadalmi dicsérettől
Dagadnak a bolthajtások.
És Kapisztrán így könyörge:
Oh, kegyes szűz, méhben áldott!
Hála néked; mert te véded
Hullámhánya hajócskád!

Mert karomba vén koromban
Küldsz erőt és gyorsaságot:
Paizsodnak fénye előtt
Porba hulltak a pogányok.
Oh, fedezzed a keresztet,
Hogyha már én sírba szállók;
Végső harcom megharcoltam,
Nincs több hátra e világon. -

Ám leoldja olvasóját
Hunyadi vitéz, a jámbor;
Fon füzérbe, koszorúba,
Szép könyörgést, szép virágot.
S mind' ezt mondja, míg levonja
Olvasóján a gyémántot:
„Védjed Isten a magyar hont,
És te szent Szűz, méhben áldott.”

DR. STEVEN SAMAROO
DENTAL SURGEON

LESLIE PROFESSIONAL BUILDING
4800 LESLIE STREET, SUITE 405
WILLOWDALE, ONTARIO M2J 2K9
TEL: (416) 493-9110

**FIAS ATTILA,
A DZSESSZ MAGYAR
NAGYKÖVETE**

Fotó: Telch György

Fias Attila nevével véletlenül találkoztam. Egy kedves, névnapot köszöntő dalt továbbított interneten a victoriai (B.C.) Miska János barátom, amely két alkalommal is elhangzott a vancouveri magyar házban. A szövege a „közösségi”, alkalmi költések természetének megfelelően változott, ám ugyanaz a zongorára komponált dallam kísérte. A zene szerzőjéről János elmondta, hogy nemcsak szűken értelmezett baráti körük, hanem az egész Vancouver-sziget magyarságának büszkesége. A Torontóban élő és dolgozó Fias Attila zongoraművészről van szó. A szülei lakhelyén, Victoria városban működő Vízipoló Iskola sportklubjának az indulójához is ő szerezte a zenét, amelynek a címe: In Quest of Excellence. Hamarosan rájöttem azonban, hogy évek óta az ő zongorajátékát hallgatom, hogy a munkámmal járó feszültségtől megszabaduljak, ugyanis a Solitudes-sorozat, amelyen ő játszik, CD-gyűjteményem nélkülözhetetlen része.

Attila azonnal válaszolt a jelentkezésekre, így rövid időn belül találkozhattunk. Az alább következő beszélgetés utójátéka, hogy rendkívül zsúfolt programja ellenére, Attila időt szakított arra, hogy eljöjjön velünk a torontói Magyar Házban szervezett trianoni megemlékezésre, ahol nagy érdeklődéssel hallgatta végig Dr. Raffay Ernő budapesti professzor előadását, majd eljött egy családi összejövetelre is, hogy a professzortól még több magyar történelmet tanuljon. Noha a szakmai világ nemzetközileg elismert és megbecsült kanadai művészek tartja, Attila magyarnak vallja és érzi magát, összmagyarságban gondolkodik.

Hogyan kezdődött a zenével való kapcsolatod?

Svédországban klasszikus zenével kezdtem a zongoratanulmányaimat. Ott hét éves koromban már tagja voltam a legjobb stockholmi fiú kórusnak. A szüleim gondoskodtak arról, hogy oda bekerüljek. Közben, mint mondtam, zongorázni tanultam, a zeneirodalom alapfogalmaival ismerkedtem, és sokat játszottam, még Bartók műveiből is. Kb. nyolc-kilenc éves koromban figyeltem fel a dzsesszre. Ebben nyilván jelentős szerepet játszott az otthoni légkör, hiszen édesapám szintén dzsessz rajongó. Ha visszagondolok a kezdetekre, akkor el kell mondanom, hogy elég jól tudtam használni a fületem is, már egész zsenge koromban nagyon sokat rögtönöztem. De volt magántanárom is, aki dzsesszre tanított, és még

középiszkolás voltam - már Kanadában, amikor magánórákat kaptam zeneszerzésből is, ami azt jelenti, hogy korán kezdtem a komponálást is.

Csodagyerek voltál?

Nem hiszem, hogy az voltam. Nem, nem tartom magam csodagyereknek, mert tulajdonképpen szüleim, elsősorban édesapám irányításával kezdtem rácsodálkozni a zenére. Pár évig a klasszikus zenével párhuzamosan a kézgyakorlatokra is tanítottam, majd zenekari hangszerelésre, tehát a legfontosabb alapokat ismertem meg. Torontóban mondhatni véletlenül találkoztunk egy úriemberrel, aki a zongoratanárom lett. A Timothy Eaton Memorial Church-nek volt a karnagya, zenei igazgatója. Ösztöndíjjal tanultam nála, és ő nemcsak zongorázni tanított, hanem betett a gyermekkórusba is, emellett pedig tagja voltam a Toronto Childrens' Choir-nak is.

Ezek szerint énekelni is tudsz?

Tudtam. De miután megváltozott a hangom, nem énekelek, legalábbis nem profi módon. A mississaugai Cawthra Park középiskolában eltöltött évek, az iskola légköre nagyon pozitívan befolyásolta a továbbtanulásomat, itt ugyanis nemcsak zenét, hanem általában a művészeteket oktatták. Itt a dzsessz mellett a zene mélyebb alapismereteivel találkoztam, amelyeket különböző tanárok – kitűnő tanárok – tanítottak. Meghatározó élményt jelentett számomra az a japán út, amelyen mint az iskola dzsessz énekkarának tagja vehettem részt. Tulajdonképpen ekkor értettem meg igazán a dzsessz lényegét. Ezután alakítottunk a barátaimmal egy háromtagú dzsessz zenekart, amivel több díjat is nyertünk. Nem volt nagy célunk ezzel, csak hogy lássuk, milyen lesz, és mit tudunk elérni? Jó gyakorlat volt. A középiskola után a torontói egyetem dzsessz szakára iratkoztam be, ahol dzsessz-zongora előadóművészi diplomát szereztem.

Könnyű volt bekerülnöd a U of T-re?

Nem, azt nem mondhatnám, hiszen csak pár hely volt, de sikerült bejutnom, és ez nagyon jó volt.

Miért volt jó?

Főleg azért, mert sok jó emberrel találkoztam, barátságokat kötöttem a zene révén. Nyaranta hajókon dolgoztam, majd, ahogy végeztem, elmentem Koreába, ahol egy dzsessz-klubban zongoráztam vagy hat hónapig. Ezután egyik barátommal bekerültem egy zenevállalathoz. Ez nagyon jelentős fordulat volt az életemben, a pályám egyik legfontosabb állomása, mert itt nagyon sok CD-t készítettem, zongoráztam, egyszóval produkáltam. Stúdiói alapfogalmakat is tanultunk az egyetemen, de igazából azt, amire az előadói pályán szükség van, az életben tanultam meg, a gyakorlat során. A zenedarabok elrendezésének titkait megint csak a stúdióban sajátítottam el. A zene olyan, hogy az embernek sokat kell tanulnia, mert képzés nélkül nem lehet művelni semmiféle fokon, de a lényeg mégis belülről jön, belső indíttatású. Sok kísérletezés során jut el az ember a saját hangjához, stílusához. Ennél a zenevállalatnál készítettem mindenféle zenét, a klasszikusok legszélesebb skálájától a

modernekig - rock, könnyűzene, könnyebb és komolyabb dzsessz -, mindent kipróbáltam. Nem minden esetben zongorára, hanem más hangszerekre is.

Tehát egy nyitott gondolkodású, a zene bármilyen stílusára érzékenyen reagáló muzsikus vagy.

Pontosan így van. Mintegy 70 lemezt készítettem eddig, legtöbb esetben nemcsak válogattam, hanem magam komponáltam a zenét. Eredetileg a vállalatunk a Solitudes volt, ma már felduzzadt, megnőtt annyira, hogy a Solitudes csak egyik része, amelyiknek a lényege, hogy a természet hangjait felviszi a zene mögé. Ma van már legalább tíz részlege a stúdióknak, tisztán csak dzsessz is.

Mit kaptál te ettől a munkától mint művész- a fizetéseden kívül?

Hatalmas tapasztalatot. Ám ennél is többet jelent az, hogy sok nagyíró művésszel megismerkedtem, engem is megismertek, aminek az eredményeképpen sokan meghívják zongorázni, túrázni stb.

Tudnál egy példát mondani?

Sokszor megtörtént, megtörténik ez ma is. De hadd említsek meg egy híres indiai művészt, aki, miután együtt dolgoztunk a stúdióban, meghívott Indiába. A. R. Rahman indiai filmzeneszerzőről van szó, a Water, a Lord of the Ring c. filmek zenéjét is ő szerezte. Nagyon megbecsült művész a maga hazájában, valóságos szupersztár. Elmentem vele Indiába, ahol zenekarral, zenészekkel ismerkedtem meg, játsztam velük, majd elmentünk koncertezni Ázsia különböző országaiba. Indián kívül felléptünk Szingapúrban és Ausztráliában is. A túra után még egy ideig Indiában maradtam, többször hangversenyeztem, elmélyítettem a kapcsolataimat. Oda még vissza is várnak a barátaim, kollegáim. Nagyon szeretek utazni, de az utazásaim szeretem egybekapcsolni a zenéléssel. Az indiai közönség nagyon muzikális, zeneértő, a hindu zene pedig mint művészt is nagyon érdekel.

Egy másik zenei világ, amelynek a vonzásába kerültem, az a brazil zene. Beszélék portugálul, és megértem az énekeiket, élvezni, értékelni tudom a muzsikájukat. Nyelveket könnyen tanulok. A magyart is próbálom tökéletesen megőrizni, nagyon vigyázok arra, hogy ne keverjem össze az anyanyelvemet az angollal például. Egyik szenvedélyem az olvasás, magyarul is sok könyvet olvasok, és szerintem ez segít abban, hogy a hat éves koromban odahagyott természetes nyelvi környezetemből ne hulljak ki. Természetesen, mindez elsősorban a szüleim irányításának, nevelésének köszönhető. A múlt évben először sikerült összehoznunk egy olyan szabadságot, amikor a családnak mind a négy tagja együtt ment haza Magyarországra. Az öcsémmel, aki Kanadában született, átmentünk Erdélybe. Székelyudvarhelyig jutottunk el. Meghökkenett az a szenvedély, ahogy ott a székelyek védik a magyar nyelvet, kultúrájukat, nemzeti hovatartozásukat. És milyen kedvesek, barátságosak, műveltek az emberek, milyen szépek a székely lányok! Valahogy jobban magyarok,

mint az anyaországi magyarok, ahogy mi tapasztaltuk. Oda még vissza fogunk menni.

Terveid?

Szeretnék egy magyar CD-t készíteni. A számok kiválasztásában édesapám fog majd segíteni, mert ő ismeri azokat a dalokat, amelyekből összeállítható egy szép lemez.

Attila, A. R. Rahman és Rajesh Rajbhatt

ATTILA FIAS

Born in Budapest, Hungary, Attila began playing piano under his father's direction at an early age. When his family moved to Toronto, Canada, he studied classical piano and organ with Dr. David Ouchterlony. In his late teens, he became interested in and began studying jazz. He graduated with an Honours Bachelor of Music Performance degree from the University of Toronto in 1996.

As a performing musician and bandleader, he has toured Europe, Japan, Korea, Brazil, Australia, Singapore, India and the United States, making radio and television appearances along the way. Attila's extensive experience includes performing and recording with people such as Dan Gibson, producer Jack Douglas of Aerosmith/John Lennon fame, Peter Appleyard, Bob DeAngelis, Reg Schwager, Rob Piltch, members of The Boss Brass and The National Ballet of Canada, Nell Carter, Randy Cook, The Trews, Indian music stars A.R. Rahman, Hariharan, Shankar Mahadevan, Sivamani, Kailash Kher, Jolly Mukherjee, Madhushree and more.

Teaching has always been part of Attila's regular schedule, and he has taught hundreds of students during his 14 years of experience as an educator, both at schools and privately. Attila has produced, composed, arranged, and performed for Universal/MCA, Sony/BMG, Somerset Entertainment (formerly Solitudes), Fisher Price, and independent labels, on over 70 internationally distributed CDs. With well over a million units sold, including a platinum and a gold-selling album in Canada, they cover a diverse range of styles including jazz, rock, country, gospel, big band swing, new age, classical, latin, bossa nova, R&B, children's music, Indian fusion, small ensemble and pop. He has also been involved in recording film music, and has worked with producer Rodney Jerkins for Universal Pictures.

Szokolay Sándor¹**KETTŐS MEDITÁCIÓ-AZ IDŐ VÁLTOZÁSAINAK
GONDJAI KÖZÖTT-EGY Ó ÉVEZRED ÉS EGY ÚJ
ÉVEZRED TALÁLKOZÓJÁN...***How is mondjam?**Jövőt féltő üzenet az emberségről?**Vagy: a Teremtő Istentől kölcsönkapott talentumos
egyéniségünk személyre szabott feladatáról szóljak?**Persze: hitünk, lelkeségünk, szellemiségünk és
moralitásunk őrizése és ápolása érdekében...*

Egyre maroknyibb nemzet vagyunk: de megmaradtunk s célját tévesztett néppé válnunk, most, amikor az egyéniségvevők hada orientációs és globalizációs igyekezettel a kis népeket falja fel: adott sajátosságaink vétkes feladása lenne!

Jövők titkait nem alkalmazkodóképességünk és hasznoszerző lehetőségeink kiaknázásában látom, Nemzeti adottságaink sem ezt mutatják. Nem az átlagos és felületesebb civilizált sablonok követésére alkalmas ez a jobb sorsra érdemes nemzet. A magyar történelem számtalan példája bizonyítja, hogy tehetsége és morális adottsága van az igazi kultúrához! Mindig kiderült rólunk, hogy még a szellemi rabszolgaságra sem vagyunk alkalmasak. Be kellene látnunk - annyi népbutítás után - hogy magunkban rejlik a jövőnk! Sem a nyelvünket, sem az un. „magyar érzékünket” nem beolvasztásra találták ki.

Küldetéstudatunk alapja örökölt, „senkihez sem hasonlítható” sajátos, egyéni, génjeinkbe rejtett isteni adomány! Szokásaink, népművészetünk, költészetünk, zenénk (és sorolhatnám!) önazonosságában rejlik eddigi és későbbi sikereink magyarázata is. Tudományban, hitében, művészetében és majd minden képességében szívós, szilaj nép vagyunk. A mások vívmányait is „elsőnek átvevőként” jeleskedtünk Európa dicsőségét növelve... Ne vállaljuk tovább a „vétkes nemzet” hazugságát-jövők igenis bennünk rejlik. De ehhez felvett igénytelenségeink sorát le kell vetköznünk! A magyar jövő szabadságának, önállóságának tovább-művelt tehetségének kiaknázásában rejlik. Kincseket őrző nemzet vagyunk, csak ezt el kell hinnünk újra magunkról... Tulajdonképpen a jövő századi üzenetem, írásom címében már summázva sejthető, Személyes életem sikerét is abban látom, hogy magyar vagyok, érzéseimben, gondolkodásomban, látomásaimban, hitemben, sejtéseimben, s önmagamra találásomban.

Annyian megmondták: csak tanulni kellene nagyjainktól! A „legnagyobb magyar” is gyönyörűen mondta: „A kő durva és alakatlan, véss szobrot belőle!”

Előttünk áll feladatunk, csak nem kellene kibújni alóla. Ha jeleskedünk, azon lehet áldás.

¹Szokolay Sándor Kossuth-, Kodály- és Erkel Ferenc-díjas érdemes és kiváló művész, zeneszerző, a Magyar Művészeti Akadémia tagja. Üzenet az ezredvégről. Telekép Kiadó, Budapest, 2000

Sándor Szokolay¹**A DOUBLE MEDITATION - AMONGST THE WORRIES OF
THE CHANGING TIME - AT THE MEETING POINT OF THE
OLD MILLENNIUM AND THE NEW MILLENNIUM.***How shall I put it?**A message concerned about the future?**Or shall I speak about the task designated to the
individual talent we got from the Almighty God? Of
course, in order to maintain, and care for our faith, our
spirit, and our morality.*

We are a continuously shrinking nation, but we have survived, and we can easily become an aimless nation now when the global forces are ready to swallow the small nations, so we should preserve our individual features. For me, our future cannot be based on our adaptability and our capacity to make more profit. Our nation's characteristic features are different. Our nation's spiritual state involves a lot more than following the patterns of a skinny civilization.

Hungary's history provides countless examples to illustrate that we are well supplied with talents and moral values to create real culture. We have always been unable to adapt ourselves to mental and spiritual slavery.

We ought to realize, after so much demagoguery and obscurantism, that our future is found in ourselves! Neither our language, nor our „Hungarian sense” is for melting up. The base of our missionary consciousness is a legacy, God's gift, installed in our genes. Our successes, past and future, are all achieved by the consciousness of identity we have in our customary activities, in our folk art, poetry and music, etc. We are a people enduring and vehement in science, in faith, in arts, and in all kinds of our faculties. And we were eminent in immediately adopting others' achievements to do Europe a great honor. Let us not assume the false image of the „guilty nation” any longer... Our future depends on us. But we should remove the lack of ambition which is reflected in our attitude. Hungary's future can be based on its liberty, independence, and the cultivation of talents. We are a nation in possession of great treasures, and we just have to believe it.

In fact, my message to the following century is summarized in the title of this writing. All my personal achievements are due to the fact that I am Hungarian in all my feelings, thoughts, visions, my faith and in finding my way. Many of our great ancestors have already said what the “greatest Hungarian” gave us as an instruction: “the stone is rough and shapeless, cut a statue out of it!”

Here is the task ahead of us, but we should not avoid carrying it out. If we do our job well, it will be blessed.

¹Sándor Szokolay is a winner of a Kossuth, Kodály, and Erkel Ferenc Prize, and the awards of Merited Artist and Eminent Artist, a member of the Academy of Music. A Message from the End of the Millennium. Telekép Publishers, Budapest, 2000

Miska János

A DIPLOMÁS

A konvokáció után Emily telefonált, s gratulált az egyetemi diplomájához. Karcsi megköszönte a jókívánságot s biztosította a lányt hálája tartósságáról a buzdításért és erkölcsi támogatásért. Emily vörös hajú, szikár középiskolai latin szakos tanárnő volt, s a menekült magyar diákok patrónusa. Ő volt a Newman Club helyi elnöke, gyűjtést indított az 56-os diákok megsegítésére. Kijárta, hogy az egyetemre felvett fiúk kölcsönt kapjanak a klubból tandíjuk fedezésére, s igyekezett személyi kapcsolatot létesíteni a hontalan diákok és a klub befolyásos, jómódú tagjai között. Gyakran meghívták a növendékeket felekezeti és családi összejövetelekre, segítettek nekik munkaszerzésben, s igyekeztek megkönnyíteni beilleszkedésüket a kanadai életbe. Most szerette volna Emily együtt tölteni az estét Karcsival.

- Néha árt az egyedüliség – mondta kétértelműen.

Karcsi azonban fáradságra hivatkozva elutasította a meghívást. Az elmúlt négy esztendő idegölő megpróbáltatásai, a sok gond és nélkülözés, a kemény nyári munkák az anyagiak előteremtésére, a tanulással és vizsgákkal járó izgalmak most éreztették hatásukat rajta.

- Bocsáss meg, kérlek, de szeretném az estét egyedül tölteni, szabadkozott.

Röviddel utána felvette ünneplő ruháját, lenn megnézte magát a folyosón lógó tükörben, kisímította szeme alatt a mély karikákat, s a Madison Streeten levő parkba indult. A ház előtt megállt, felnézett az ablakra, melyen ott voltak a lemenő nap sugarai. De sok izgalmas napot, hónapot töltött abban az emeleti albérleti szobában, amint törökülésben a vaságyon készítettette, lapozgatta a jegyzeteit a Niagara Escarpment talajtani rétegződéséről, középkori európai történelemről, s az összehasonlító valláselméletekről. Az egyetemi első év Kanadában megfelelt az otthoni utolsó gimnáziumi évnek, ezen készítették fel a növendékeket a felsőoktatással járó követelményekre.

Ötvenhét tavaszán, húsz diaktársával érkezett Montrealból Hamiltonba, ahol a McMaster Egyetem fogadta őket gyámságba. Családoknál helyezték el a diákokat, nyelvkúrust indítottak számukra. Első alkalommal, amikor kinézett azon az ablakon, s megpillantotta az utcán áramló tömeget, félelemérzés járta át. Bár a kanadai család, ahol kvártélyon élt, önzetlenül befogadta, hosszú időn át magányosnak, idegenül érezte magát. Dideregve gondolt az ismeretlen életre, mint jeges óceánra, melybe előbb-utóbb bele kellett gázolnia. Az angol nyelvet nem beszélte, s további tanulmányokra sem kapott társaival együtt biztos garanciát. Fizikumában elég gyengén érezte magát, amihez nagyban hozzájárultak az elmúlt hónapok zavaros eseményei. Az osztrák légerekben önmarcangoló kételyekben élt, nem tudott napirendre térni a forradalom

eltiprásán. A kohéziós lágerélet, a bizonytalanság, társai vaskos tréfái is lehangoló hatással voltak rá. Tréfálkoztak, heccelődtek egymással, neki meg, ugyancsak mókából, mint volt irodalom és újságíró szakosnak az ELTE-n, ragyogó jövőt jósoltak, mondván, hogy a Torontó Star főszerkesztője éppen ilyen tehetséges íróra vár, mint te vagy.

Az évek azonban őt igazolták.

A hazai egyetemi éveit nyelvi akadályok miatt nem ismerte el a McMaster. Egy év alatt, mint kórházi Orderly gyorsan elsajátította a nyelvet, sikeresen átesett a felvételi vizsgákon, s a kezdeti nehézségek ellenére is, újból kezdte tanulmányait. Az előrelépés eltökélt szándékának s az otthon jól bevált tanulási módszereinek köszönhetően most emelt fővel állhatott a vöröstégla épület előtt.

A környék zajos volt, mint általában. Autóbusz, villamos, kocsizaj fogadta a forgalmas John Streeten. A széles járda tele délutáni sétálókkal, a kirakatok előtt álldogáló kuncsaftosokkal. A közeli parkban bazeball meccs folyt, a nézők haba-haba! kiáltásokkal buzdították csapatjukat. Amúgy minden a réginek tűnt. Egyedül az ő életében történt gyökeres változás. Elégedetten lépdelt a járdán, újdonsült diplomásnak kijáró önérettel.

A park túlsó oldalán, ahova esténként kijárt, teleszívta tüdejét friss levegővel. Új embernek érezte magát. Még azon sem csodálkozott volna, ha a zöldülő fák és bokrok is észre vették volna rajta a gyökeres változást. A konvokáción, amikor Karcsira került a sor a diploma átvételére, az egyetem elnöke egyből felismerte. Odafordult az ünneplő közönség felé.

- Hölgyeim és uraim! – mondta. – Ez a növendék négy évvel ezelőtt, nyelvismeret nélkül, mint a kisujjam érkezett városunkba. A maga emberségéből szerezte meg a diplomát. Legendás dolgot művelt!

Szavait hatalmas tapsvihár fogadta. Karcsit szívig hatották az elismerő szavak. Itt a parkban haza gondolt, tanárait a budapesti egyetemen, a hajdúbozsörményi gimnáziumban, s szülőfalujában, akik a tanulás szomját oltották belé, egyengették az útját, ígéretes jövőt jósoltak neki. Aztán szüleiire gondolt, a családi megélhetést előteremtő apjára, anyjára, aki az érzelmi erősséget oltotta szívébe. Gyakran, ha otthon volt vakációra, magán érezte anyja tekintetét. Volt abban valami nyugtalan várakozás, magas vágyak és álmodozások beteljesülésének reménye.

Íme, a rég óhajtott remények beteljesültek ebben az áldott jó Kanadában! Boldogan gondolt a hosszú pályára, amely a kicsi nyírségi falutól idáig vezetett. Tele volt az küzdelemmel, nyáron házfestéssel, dohány farmokon töltött izzadságos munkával, hogy a télire valót megkeresse. De megérte, nagyon is megérte. Kissé még ma is bántotta a lelkiismerete, hogy otthagya övéit a bajban, romokban, süket-sötét statáriumban. De ki tudja, talán ő is egyike volt a kiválasztottaknak, akiknek azért kellett az idegenséget vállalniuk, hogy a regét tovább adják. Mert a regének élnie kell. A jólvégzett munka tudatában izmai kissé meglazultak,

s a gyomrában érzett görcs szorítása is kezdett alábbhagyni. Gondtalan érzéssel érintette cipője orrával az elébe került fadarabkát. Zsebre dugott kézzel arra gondolt, hogy alapjában véve ő mindig szerencsés volt az életben. Otthon, koránál fogva elkerülte a háborúba való besorozást, nem kellett idegen földön, a nálánál pár évvel idősebbekhez hasonlóan a Don-kanyarnál küzdenie, elesnie. Később lehetősége nyílt tovább tanulásra, melyért ma is hálás a hazájának. Menekülése után pedig elég fiatal volt még ahhoz, hogy tanulmányait újból kezdhesse, s most, diplomáján még meg sem száradt a pecsét, máris állást kapott a Wellingtonról elnevezett középiskolában. Voltak ugyan fukari évek, néha karácsony táján fogytán volt a nyári munkából megtakarított összeg, de valahogy mindég minden jóra fordult.

A park végéhez érve megállt, megsimogatta a kerítés melletti kajmós fát. Sokszor meg-megállt itt, a naplementét nézve. A parkban szabadjára engedhette képzeletét, mely olykor meggébelyedett a szakkönyvek csiszolt logikájába. Gondolatban otthon járt. Nyári estéken kinn ültek a tornácon, az égbolt titokzatosságát szemlélve. Szülei sokat tudtak a világmindenségről. Beszéltek a gyerekeknek, két öccsének és lánytestvérüknek a fényes paradicsomkertről, mely ott volt fönny a csillagok és a hold birodalma fölött, ahol a zengő Kerubok és dicső Szeráfok lakoztak. Oda jutottak a jók, földi létük után.

Karcsi ujjával egy fényes csillagra mutatott, amely este az udvaruk felett ragyogott, s úgy tekintette, mint saját háztáji tulajdonukat. De büntetésből meg kellett harapnia a nagy vétket elkövető ujját, mert nem volt szabad a csillagos égre mutogatni. Nosztalgiaival töltötte el az egykori egyszerű élet. Nem sanyargatták terhes elvi gondok, nyugtalanító kételyek. Csupán hinni kellett. S a gyermek számára a hit veleszületett ajándék. Most meg hogy össze kavardott benne minden!

Elindult a belvárosba, a magyar negyed felé. A Cannought Hotel előtti kis téren az Űdvhadsereg zenekara játszott. Fiatal lány volt a dobos, szépen domborodó idomokkal. A közönség élvezettel hallgatta a kellemes zenét. Egyenruhás hölgy nyomtatott lapokat osztogatott, rajtuk az énekek szövegével. A zenekarral együtt mondták az énekeket. Karcsi mellett korban hozzá hasonló fiatalember állt. Erősen nézett rá. Majd megkérdezte, hogy magyar-e véletlenül.

- Yes, I am Hungarian – mondta.

Erre a másik jól a vállára csapott. - Gibisz! – kiáltotta látható örömmel. Karcsi az emlékezetében kutatott.

- Hát nem ismeresz rám?

- Valahol láttalak.

- Láttál-e? Bécsben a lágerben egymás mellett volt az ágyunk

- Gyógyász.

- Na, végre!

- Hát nem Brazília mentél?

Gyógyász legyintett. - Tré hely, öregem. Egy év után lepattantam.

- Most miről ismertél meg?

- Hát a lasponya képedről – nevetett Gyógyász.

- Te orvosira jártál?

- Gyógyszerészetre – mondta önérzetesen. A bécsi lágerben a Dadlbergassán nagy szervező volt Gyógyász. Ő volt minden lében egy kanállal. A fiúk körülötte settenkedtek, tele volt ötletekkel, jól ismerte az elosztó helyeket, ahol tarhálni lehetett.

- Most mit művelsz?

- Almás a helyzet, öregem – mondta elszontyolodva. - Brazíliából lejöttem Montréalba. Rongy hely az is. Felvettek a McGillre, s képzeld, mit ad az Isten? Elhúztak, mint a répát. Érted, öregem? Gyógyszerészetből elváltak azok a barmok.

Ezt úgy mondta, mintha egy katolikus lelkész azt adná a hívek tudtára, hogy Őszentségét kiközösítették az Egyházból.

- Pedig szerettek, öregem, istenemre mondom, hogy szerettek a srácok meg a spinék a tanszéken. Tüntetést szerveztem az egyik profkó ellen, segítettem az évfolyamtársaknak a tanulásban. Hisz emlékszer rá a táborból, a kisujjamban van az anyag. De nincs ezeknek eszük.

Az egyenruhás hölgy újabb papírlapokat osztogatott, új énekekkel.

- De nem számít, apám – lelkesedett Gyógyász. Ide nézz! Hivatalos borítékot húzott elő a belső zsebéből, meglóbálva Diplomás előtt.

- Miről van szó?

- Útleveél, apafej! Franciába. Érted pajtás, Franciahonba.

- Mért akasz elmenni innen?

Gyógyász csodálkozva nézett rá. -Csak nem gondolod, hogy így elszúrom az életemet?! Elegendem volt Kanadából. Párizs! A Sorbonne! Nem is kellene egy nyamvad kanadai egyetemi diploma.

Gyógyásznak hirtelen ötlete támadt. Gyógyász mindig tele volt jó ötletekkel.

- Te költőnek készültél – mondta lelkesen.

- Újságírónak.

- Egyre megy az! Hát mire vársz itt, fiú? A tapsra meg az éljenre? Akkor soká kell várnod. Mért nem jössz te

COLUMBUS TRAVEL

**BÁRHOVÁ - BÁRMIKOR - BÁRMELYIK repülővel
MINDEN ár mindig a LEGOLCSÓBB!**

311 Sheppard Ave. East
Willowdale, Ont. M2N 3B3
Telefon: 416-224-5800
Fax: 416-224-5459
Toll free: 1-866-853-9304

1262 Hurontario Street,
Mississauga, Ont. L5G 3H3
Telefon: 905-271-1271
Fax: 905-271-7255
Toll free: 1-800-390-5292

is vissza? Nem hiszed el, apám. Felcsaptam én is költőnek. Ezt el is lehetett hinni.

- Éppen most dolgozom egy eposzon, a szumer-magyar rokonságról. Nem rossz téma, mi? – Az órájára pillantott. – Ne haragudj, pajti, sietnem kell. A Három Gyertyában megtalálhatsz, ha meggondoltad a dolgot. Különben a Szent József kórházban melózolok. Szia!

Nekivágott a tömegnek, majd visszakiáltott:

- Mit szóltak a kanadai szerkesztők, mikor megláttak? Örültek ugye, hehehe! Hol melózol?

Karcsi tétován állt, azon dévankozott, most mit csináljon? Kedve szegetten haza indult. A szobában az ablakhoz ment. A nap már eltűnt a szemközti házak mögött, de visszamaradt bíborfénye belopakodott, s megvilágította egy képes magazinból kivágott Renoir Hölgy festményét a falon, amint kecsesen tartotta ernyőjét homokszínű kezében, kameleon köntösével visszaidézve a nyár megannyi színtónusát. Eltűnődve nézte az alkonyt. Az ágyra dőlt. Feje kábult volt, képzelete erősen dolgozott. A hajdúböszörményi moziterembe képzelte magát, ahol gimnazista korában filmet látott a világúrról. Filmet, mely lerombolta gyermekkori illúzióit a fényes Paradicsomról. A zengő kerubok és dicső szeráfok rendje helyett az égitestek sötét káoszát mutatták a lencsék. Haragos zongorista szolgálta a kísérő zenét. Karcsi megdöbbenve látta, hogy a világrend nem is olyan egyszerű, paradicsomkertes, ahogy szüleitől hallotta volt. A mérges zongorista hamis billentyűre talál ütni, egy rakoncátlan bolygó megtagadhatja a természeti törvény rendjét, behorpasztja az oldalát egy másiknak, s azzal...

Felült, újból kinézett az abakon. Az utca neonfényben úszott, a cégtáblák rikító színekben dicsérték üzleteseik portékáit. Hasonlított a város egy hatalmas elárúsító bódélyhoz. A lakosok mint nyüzsgő hangyaboly siettek a maguk dolga után. Az újdonsült Diplomásnak kedve támadt belevegyülni abba a kiapadhatatlan áramlásba, velük menni, kilépni ebből a fülledt szobából, mely négy éven át fogva tartotta, amíg tanári diplomáját – a nagy rege nyitányát – megszerezte.

Aztán telefonált Emilynek, aki eddig is mindig megvigasztalta mélypontú óráiban.

KALEIDOSCOPE PUBLISHING

KÖNYVÉT KIADJUK!

Magyarul, angolul vagy két nyelven.

Keziratának teljes fordítását vállaljuk.

Regisztráljuk az ISBN és CIP számokat Ottawában

Elérhetőség: 416-491-4996 számon

vagy e-mailen: georgetelch@sympatico.ca

WE PUBLISH YOUR BOOK!

In Hungarian, English or Bilingual.

Translate your manuscript.

We register ISBN and CIP Numbers for you

For inquiry call: 416-491-4996 or

e-mail: georgetelch@sympatico.ca

John Miska

THE GRADUATE

Soon after the graduation ceremonies Emily phoned to congratulate him. Charlie thanked her and pledged everlasting gratitude for all her encouragement and support. Redheaded, lanky, pockmarked Emily was a high school teacher, a patron of refugee Hungarian students such as himself. As President of the Newman Club she had launched fundraising drives for their benefit. She had done even more; she had tried to establish contact between well-to-do, influential alumni and the student exiles. Now she hoped to spend the evening with Charlie and hinted as much: "Sometimes loneliness hurts."

Pleading fatigue, he politely declined her veiled invitation. Indeed, worries and privation had now started to erode his earlier euphoria. He preferred to spend the evening alone.

A little later he dressed up in his Sunday suit. Downstairs, he glanced in the hallway mirror and tried to smooth the dark circles from under his eyes. Then he set off for the park at the end of Florence Street, pausing in front of the house to look up at his attic window gleaming in the sunset light. How many days and years had he spent sitting on the bed there, exploring the history of the Middle Ages! He recalled how sobs had racked his throat when for the first time he had looked out that window and seen the restless, milling crowds on the sidewalks. It was an alien society. Full of fears he had stood, thinking, thinking of the inhospitable life out there, that icy ocean into which he too would have to plunge, to join life in Hamilton, Ontario in Canada. At that time he could neither speak the language nor obtain a scholarship to carry on his studies. Of weak constitution and anemic, he had been worn down by the years, and especially the intense study of the past months. Before that, in the Austrian refugee camps, he had lived embittered in an inner loneliness. The youthful cynicism of his barrack mates had made the feeling of uncertainty even more unbearable. Because of his diminutive size they had nicknamed him Shorty and teasingly predicted a bright future for him as a newspaperman. "If you can't write for them you can always hawk them on the street. You've got the build for it!" Every time the phone rang they had rushed to him shouting "Shorty, this is for you... Shorty, the Editor-in-Chief of the Globe and Mail is calling!"

But the passing years had proved his worth. Now he longed to confront his tormentors with eloquent pride. McMaster University had not given him credit for the courses he'd taken in Hungary. Nevertheless, he had mastered the language fairly well within a year and started again from scratch in history. His well-tryed study methods had brought him success and he could stand in front of this

huge brick house with uplifted head. The jostling, scurrying throngs of the city were the same as ever. It was he who had changed, he thought. He turned, with satisfaction and an air of self-importance befitting a new graduate, toward the park. He breathed deeply and felt a totally new man despite the tension that still gripped his muscles at the end of this day of celebration. In his renewed elation he would not have been surprised if even the trees and benches noticed the change in him this late afternoon as he took the customary stroll. At the convocation ceremonies, the Dean of Arts had called on "Charles Toth," not Charlie, to receive his diploma. The President of the University had handed it to him with a warm smile, turned to the large audience, and said:

"Ladies and Gentlemen, this young man has accomplished something remarkable. He has won his degree summa cum laude against the powerful odds of a strange country with a strange language. If this is the kind of talented students they have in Hungary, let's have some more of them!" His words were received with cheers.

Charlie had been deeply touched by these words of praise. He thought of his parents, far away on this memorable day. He especially missed his mother, who had always encouraged and strengthened him. Sometimes, when he had been home for Christmas or summer vacation from the university in Hungary, he had felt tangible in her gaze the restless, unvoiced expectation that her dreams for him were about to come true. "Karcsi" he had been then.

Now in this distant country those long expectations had been fulfilled. His head swam at the very thought of the immense distance from the village to Hamilton – a road beset with struggle and privation. All through those hard months and difficult years the steadfastness and determination inherited from his peasant forefathers had sustained him. Attaining his goal had made all that worthwhile. At times he felt pangs of conscience for leaving his own people to the dark days of destruction, defeat, and martial law that followed the revolution. But who knows? Perhaps he was one of the chosen few whose destiny it was to accept an exile's life in order that the Magyar heritage might endure.

Slowly his muscles relaxed. The cramp in his stomach eased. With absentminded playfulness he kicked at the pebbles in his path. Hands in pockets, he reflected on the lean years in his chosen land. It seemed now that he had been happy often enough most of the time, even though the savings from his summer work at the tobacco farms and collecting tolls at the Burlington Bay Skyway Bridge had often been exhausted before Christmas and only the Almighty knew how he had kept bed and board together. Even though there was loneliness of a foreign land.

He stopped at a bent, familiar tree and stoked its bark. How often had he sat in its branches, watching the sun set. Here he could let his orderly mind free itself from the polished logic of the textbooks and take flight. Sitting here, taut nerves unwinding, he would drift off into daydreams. In his village the sunset had meant serenity and the peace of evening church bells. As a boy he had loved to sit in the yard at his mother's feet. She was imbued with a mythic wisdom mixed of folklore and Christianity, and often talked about the mysteries of heaven while her short fingers ruffled his brown hair. She spoke about Paradise beyond the kingdom of the stars, abode of singing Cherubs and exultant Seraphs. After life here on earth, good people went there too. Karcsi had pointed to a bright star which he considered their own property for every night it shone above their yard. He had been ordered to bite that finger for by folk belief nobody was allowed to point at the starry sky. He thought of the simple life with nostalgia. No troublesome ideologies to be confused by. No doubts. One was expected only to have faith, and children are born with that. Now everything in the world seemed upside down. He was standing beside a bent tree in a park on the other side of the world, with a diploma in the history of the Dark Ages, called by an English name.

In order to escape these haunting thoughts, he got up suddenly, caught a bus on Main Street, and rode to downtown, where the Hungarian district was. He wanted company now, not Emily's, but that of his own kind, with whom he could share his happiness. He could drop in on the Kozma family, with whom he had made friends when he first arrived in Hamilton. On the corner of Main and John Streets he got off the bus and in front of the Connaught Hotel he came upon a Salvation Army band. Passersby stopped to listen to the music. The drummer was a curvaceous young woman. Charlie stopped to listen too. A lady in a blue uniform buttoned to her chin distributed printed leaflets. A few accepted them and sang the songs with the band. The others stood in silence. The musicians flipped the pages of their dog-eared music books. A slim fellow of about Charlie's age joined the onlookers and eyed him curiously.

"Are you, by any chance, a Hungarian?" The accent was unmistakable. Charlie answered in his native language.

"Yes, I'm a Magyar."

"Shorty!" the fellow cried with obvious glee. Charlie tried to place him.

"Little Shorty, don't you recognize me?"

"You look familiar."

"I certainly do! You bunked with me in the refugee camp on Dadlergasse Strasse 15."

"Yes, yes, in Vienna," Charlie remembered aloud. Drugi, a dark, good-looking fellow who drove the girls crazy. Because his ambition had been medicine they called him Drugi.

“Drugi!”

“At last,” he said.

“I thought you went to Brazil.” Drugi waved his hand resignedly.

“I did. But after a year I called it quits. It’s a rotten place, old son.”

“How did you recognize me?”

“By your sour countenance, ha ha ha,” said Drugi jokingly.

“You took Medicine, didn’t you?”

“No, I studied pharmacology,” replied Drugi.

Drugi, who was a good organizer, had been very popular in the camp. Bull sessions, card games and dreams had gathered round his bed, next to Charlie’s.

“What are you doing now?” asked the graduate.

“Don’t ask,” said Drugi sadly. “Last year I came out from Toronto. It’s a shit place, my friend. Drugi had changed. His cheeks were sunken and pale. Blinking nervously, he gesticulated wildly with his arms. “I cannot make a go of anything here. I enrolled in the Uni in Toronto and just imagine! They flunked me - in guess what? - Pharmacology!” He said this in a shocked and indignant tone, as if he were the Pope announcing his own excommunication. “The kids adored me at the college, by God they did! I helped them with their studies. You remember, I had the text in my pinkie. But the Profs! What a bird-brained bunch. They’re a flock of chickens in pecking order.” Charlie listened.

“To hell with it,” continued Drugi. “Look here.” He produced an official envelope from the inner pocket of his jacket. “Do you know what this is?” He waved the letter under Charlie’s nose.

“Tell me.”

“It’s a passport, buddy. I’m going to France! To the great country of France! Do you dig it, my boy?”

“Why do you want to leave this country?”

Drugi looked at him with amazement.

“Am I out of my mind? Do I want to ruin my life? I’ve had enough of this, pal. Paris! The Sorbonne! French dames! Who needs a worthless Canadian diploma?” Then an idea hit Drugi. Even in the camp Drugi had been full of ideas. “You dreamed of becoming a poet, Shorty.”

“Well...”

“What are you waiting for? You’ll wait till doomsday. Why don’t you join me?” He chuckled. “You’ll find it unbelievable, pal, but I have recently become a poet too. Right now I’m working on an epic about the Sumerian-Hungarian common roots,” said Drugi. Then he glanced at his watch. “Excuse me, I’ve got to run, buddy. You can find me in the tavern. Usually I’m in the Three Candles. By the way, I work for the sisters at the St. Joseph’s Hospital. See you!”

He hurried off into the crowd. Suddenly he turned around and yelled back from the distance. “What did the

Editor of the Globe and Mail say when he saw you? Ha ha ha! Where do you work?”

Without waiting for an answer he disappeared in the milling throng. Charlie stood there for a while wondering whether he should drop in on the Kozma’s or not. The idea lost had lost its appeal. In low spirits he headed home.

In his room he walked to the window. The sun had long since disappeared behind the maple trees across the street. Scarlet after-glow filtered into the room, bathing Renoir’s Lady, a magazine cut-out on the wall. She delicately held an umbrella in her sand-coloured hand, her chameleon coat recalling summer’s rich hues. For a while he gazed out, absorbed in the quickly fading light. He threw himself upon the bed. His dazed imagination took flight. He saw himself as a high-school student at the movies back home, watching a show about Outer Space. That show destroyed his illusions about the glowing Paradise of his childhood. Instead of singing Cherubs and the glory of the Seraphs, he saw the chaos of spinning stars which the camera lens brought close. The musical accompaniment provided by a bad-tempered pianist emphasized his chilling realization that life was not so simple and paradisaean as his Mother had told him. The angry pianist might hit a false note... an unruly planet, defying Nature’s law, might crash into another, and then...

Suddenly he sat up and looked through the window again. The city swam in neon lights. Billboards gaudily proclaimed their wares. The whole city looked like an enormous booth at the world’s fair. People scurried like ants hordes, each preoccupied with his own business. The new graduate, with a job offer on his table as a teacher at St. Patrick’s High School, was struck with desire to mingle in that unceasing stream, to step from the stifling garret which had clamped him four long years in isolation while he earned this diploma - slim introduction to the great book of life now opening before him. Then he phoned Emily, who had always comforted him in his hours of despair.

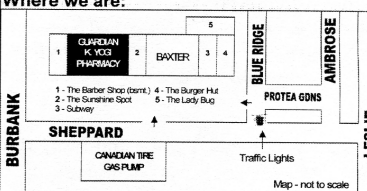
(Translated by George Payerle and Maxim Tabory.)

R Guardian K. Yogi Pharmacy
714 Sheppard Ave. E.
North York, ON M2K 1C3 CANADA
Phone: (416) 222-7701 Fax: (416) 222-1844

What we can do for you:

- Personalized Service
- Written Counseling Information
To reinforce one-on-one counseling
- FREE Refill Reminder Service
- Every Day is SENIORS DAY (10% OFF)
(Some restrictions apply)
- FREE Parking
- COMPUTERIZED Patient Medication profiles
- FREE Medication Delivery
(some restrictions apply)
- ALL DRUG PLANS ACCEPTED
- COMPLIANCE / BLISTER Packing

Where we are:

Map - not to scale

Pharmacy Hours of operation:
Mon - Fri: 9:30 am - 7:30 pm
Saturday: 11:00 am - 5:00 pm
Sunday: Closed

 416-222-7701

Bartis Ferenc

ÉS MÉGIS ÉLÜNK!¹

Széttépve és összetörten
Győzelmektől meggyötörten
Már magzatként bajba ölten
Vándor bölcsőtemetőinkben -
És mégis élünk!

Dobra vernek minden vágyat
Árverezés a vasárnap
Nászunkra is gyászshír támad
Üresek a gyermekágyak -
És mégis élünk!

Elvadult a dülök lelke
Kórót terem tarló mezsgye
Pusztul a föld egyre-egyre
Hull a szikla tenyerünkbe -
És mégis élünk!

Fogaskerék, futószalag
Egyik elmegy, másik marad
Bölcsőnk, sírunk porrá szakad
Zokognak a kövek szavak -
És mégis élünk!

Hogyha sírunk: kiröhögnek
Hogyha küzdünk: fel is kötnek
Hogyha kérünk: odalöknek
Történelmi kárörömnek -
És mégis élünk!

Magyar, szavad világ értse:
Anyanyelvünk létünk vére!
Anyánk szíve tetemére
Átok zúdult: vége, vége...-
És mégis élünk!

¹Bartis Ferenc mint másodéves magyar szakos egyetemi hallgató ezt a versét Kolozsváron, a házsongárdi temetőben 1956. november 1-én szavalta el Dsida Jenő, Reményik Sándor és Brassai Sámuel sírjánál. Bartist ezért a verséért a Román Katonai Törvényszék 7 év szigorított börtönre ítélte. A nemrégien elhunyt költő betegségeit a szamosújvári és a jilvai börtönökben szerezte, amelyekből nem engedték ki még kis időre sem munkára a társaival.

A szabadság, a nemzeti összefogás elszánt harciosa maradt Bartis Ferenc élete utolsó pillanatáig.

Bartis Ferenc

SZÍVEMNYI KŐ BARTÓK SÍRJÁBÓL

Ezelőtt másfél évvel még virágcsokrot hoztam Bartók sírjára, s megkértem a Mestert, engedje kipanaszzkodnom magam... Szerényen azt is megemlítettem neki, hogy a centenáriuma írtam egy monodrámát, amelynek az „ittthon, mindenütt és a hontalanság tragédiája” alcímet adtam; Harag György rendezte volna Kolozsváron, de levették a műsorról, később pedig Sinkovits Imre adott elő belőle részleteket éppen amerikai turnéja alkalmával is... Vajon hallotta a földben? S lám, most itt állok a karéjnyi tömegben s nézem, amint csontjait kiemelik s a nemzetközi szabványok előírásainak megfelelően készített ládakoporsóba helyezik. Örvidenem kellene, hogy végakarata szerint elindul hazafelé, s engem valamiféle mély fájdalom dermeszt fejfávvá a sír szélén: ez az exhumálás mintha temetés lenne... Azt mondják, valamikori temetésén alig huszonöten vettek részt, s most ahogy körülnézek, a magyar diplomáciai testület tagjain és néhányunkon kívül alig akad egy-két magyar... Igen, most már tudom: ez fáj, ez gyötör. Hol vannak az amerikai magyarjaink? Tévések, újságírók, rádiósok gyűrűjében búcsúzik Bartók Amerikától, ahol addig vergődött és küszködött a hétköznappal, míg elismerték művészi-emberi nagyságát. Most éppen erről szól az amerikai külügyminisztérium képviselője, a mi főkonzulunk pedig angolul és szabadon vázolja Bartók egyetemességét.

Kihúzem magam: titokban büszke vagyok arra, hogy egy olyan néphez tartozom, amely Bartókot adta a világnak. S közben eszembe jut, hogy minap, amikor megkértem az egyik New York-i magyar rádióst, hogy kürtölje világgá Bartók hazaindulásának az időpontját, hadd jöjjenek el minél többen, azt válaszolta nekem, hogy őt nem érdekli Bartók, nem érti és nem is akarja érteni... Hát igen, a törpék mindig is becsmérelték az óriásokat... Hogy is van ez? Mi magyarok mennyiben és hogyan becsüljük a saját értékeinket? Miért kell egy magyarnak nyakába vennie a világot és hontalanná válnia ahhoz, hogy otthon elismerjék? Bartók meghódította a világot, de nagy árat fizetett érte: elveszítette a hazáját... Valamikor százharminc kilós csomaggal indult Amerikába, s útközben még az is elveszett, s most csontjai diadalmenetben vágnak neki a hosszú útnak...

Tudom, érzem, az Újvilág temetőjében nem lelte nyugtát, most holtan koncertezi végig Európát, aztán leveti kopott frakkját s a Farkasréti sírhantok között megkeresi barátját, akit testvéreként szeretett - így talál önmagára a hűség... Lehajlok s egy szívemnyi követ fölveszek Bartók amerikai sírjából, magammal viszem...

Haza.

(New York, 1988)

1956 - 2006

**“56 példát mutat emberségből,
tiszteletből, hazafiságból és a
nemzetben való gondolkozásból...”**

M. Szabó Imre

Lipták Béla

35 NAP - 12. FEJEZET (Részletek)

... A Bartók Béla úton már nemcsak hallottuk Pestről az ágyúzás hangját, de a füstöt is éreztük, vagy legalábbis érezni véltük. Szörnyű egy vasárnap volt! A Körtér felől már hallani lehetett a Szabad Európa rádió hangját valamelyik ablakba kitett rádióból. Az utcán lévő néhány járókelő, mikor meglátta karszalagunkat és vállunkon a géppisztolyt, földre szegezett tekintettel sietett el mellettünk. A korábbi lelkesedés és szolidaritás helyét most a félelem vette át. Dűdükéék házának elegáns márványlépcsőjén rémült lakók igyekeztek lefelé, élelmiszerekkel és egyéb szükséges holmikkal siettek az óvóhelyre. Ők is elfordították tekintetüket, szemükben félelemmel vegyes szemrehányás ült. Mielőtt becsöngettem, már hallottam a csecsemő sírását. Feri bácsi első szava ez volt: „Látott valaki idejönni?” Fejemet ráztam és letettem a tejport és a pokrócokat az előszobában. A BBC rádió hangja szűrődött ki a szobából, amint a dunapentelei védők segítségkérését ismételték: az orosz túlerővel szemben nehéz helyzetben vannak, ejtőernyősöket kérnek, lőszert és kötszert. Angolul is megismételték kérésüket: „For the sake of God, for the sake of freedom and liberty, please help Hungary!” Senki sem szólt egy szót sem, de már tudtam, hogy állunk. A lakásban érezni lehetett a páni félelmet. Mindenki a fegyvereinket mustrálta. Jelenlétünk láthatóan aggasztó és nemkívánatos volt a család szemében. Beláttam, hogy nincs értelme itt tankokról és a Móricz Zsigmond körtér védelméről beszélni, így csak motyogtam valamit a tejporról és elmentünk.

... Az egyetemre visszamenet még mindig ugyanazt a szünet nélküli ágyúzást hallottuk Pest felől, mint odafelé, de ha lehet, még hevesebben, mint azelőtt. „Angyal Pista üdvölvései!” – mondtam az Üllői út irányába mutatva. „Örülök, hogy ilyen vicces kedved van” – kacintott rám Laci. Az egyetem majdnem teljesen elhagyatott volt. Elhatároztuk, hogy kiürítjük és a kapukat bezárjuk, hogy a harcok ne tegyenek kárt benne. Végigjártuk az épületeket, minden lámpát leoltottunk, az ajtókat bezártuk. Akik még benn voltak – egy tűzoltó, két medika, Majoross Imre, Danner Jancsi sofőrje, és még néhányan – azokat az orvosi rendelőbe küldtük azzal, hogy maradjanak ott, amíg a harcok véget érnek. Este lett, mire visszaértünk a MEFESZ irodába.

A Kossuth rádió már a Kádár-féle bábormány kezében volt, – mint később kiderült, Szolnokról sugárzott – a szabadság hangja már csak a BBC, a Szabad Európa, valamint néhány rövidhullámú adón volt hallható... A pesti oldalról áthallatszó ágyúdörgés mellett most hirtelen hasonló hangok jöttek a Móricz Zsigmond körtér felől is. Miután leoltottuk az utolsó lámpákat és a főkaput lezártuk, megindultunk a Körtér felé. A koromsötétben talán egy óráig is eltartott, míg megtettük a legfeljebb másfél kilométernyi utat a körtéri védők állásáig, mert a téren és a környező utcákban már megjelentek a szovjet harcokocsik. A mieink kezében csak a Gellérthegy és az odavezető utcák voltak, így a Bartók Béla úti házak kertjein keresztül tudtunk csak haladni. Kerítéseken átmászva, kutyáktól zavarva, házról-házra haladtunk a Körtér irányába. Ahogy közeledtünk, a csatazaj egyre hangosabb lett. Sohasem gondoltam, hogy ilyen pokoli zajt egyáltalán kibírjon emberi fül. Az egyik lakásból kihallatszott a Szabad Európa hangja. Egy kifinomult női hang Eisenhower újraválasztási esélyeit latolgatta a kedden esedékes választáson... Abba a házba igyekeztünk, ahol tudtuk, hogy Perr Gyuszi és Marika harcolnak. Ők a földszinten voltak. Az udvarból a pincébe vezetett a bejárat. Ott, az óvóhelyen volt már csaknem az egész ház lakossága. Káosz, pánik és általános zűrzavar uralkodott a helyiségben. Nem sokkal korábban hozták be a házmestert, aki haslövést kapott a harcokban. Rögtönzött fekhelyen feküdt eszméletlenül, hörgött és erősen vérzett. „Vigyék el az Orlay utcai rendelőbe!” — mondta valaki és máris vállamra terítettek egy fehér mentős köpenyt. Laci kerített egy kis létrát, azt használtuk hordágyak. Rákötöttük a szerencsétlen embert és megindultunk a kerteken át, ahogy jöttünk. Dr. Bakay rendelőjébe hosszú volt az út. A haldokló ember nehéz volt, a sötétben nehezen találtuk az utat a meredek terepen. A rendelő már tele volt sebesültekkel. Lefektettük az emberünket a földre és visszamentünk a térre. A létrát visszavittük magunkkal, hátha szükség lesz még rá. Éjfél körül lehetett, mire visszaértünk. A téren elszabadult a pokol. Házak álltak lángokban, torkolattüzek hasítottak a sötétségbe. A detonációk hasogatták a dobhártyámat, s megbénították az agyamat. Amit éreztem, több volt, mint csupán félelem és pánik; úgy éreztem, hogy agyam rövidzárlatot kapott és egyszerűen megszűnt működni. Az orosz gyalogság még nem jelent meg a Körtéren; ... a Feneketlen Tó melletti tenispályákon várták, hogy a páncélosaik elhallgattassák a mi kézfegyvereinket. A lövöldözés szüneteiben újra meg újra meghallottuk a Szabad Európa adásának foszlányait. Már hétfő volt, november ötödikének hajnala, az amerikai elnökválasztás előtti nap. A rádió idézett Eisenhower négy évvel korábbi beszédéből, amiben a rab nemzetek felszabadításának doktrínáját fogalmazta meg. Ebben bízunk, ezért igyekeztünk kitartani, míg megérkezik a segítség.

Perr Gyuszi észrevette, hogy az egyik szovjet páncélos szép lassan ablakunk felé irányítja ágyúját. „El innen, lőnek!” — kiáltotta. Kirohantunk az udvari oldalon lévő gangra. Marikának eszébe jutott, hogy a kenyeret otthagya és visszafordult. „Hagyd a kenyeret, gyere vissza gyorsan!” — kiáltotta Gyuszi eszelősen, de már késő volt. A következő pillanatban egy vakító villanást láttunk, melyet óriási robbanás kísért, majd néhány másodperccel később egy hatalmas porfelhő gomolygott a lakáson keresztül az udvar felé. Gyuszi eszeveszetten rohant be a lakásba, négykézláb tapogatózva a fojtogató porfelhőben köhögési rohamokkal küszködve. Arca tiszta fekete volt, kivéve két szeme alatt, ahol könnyei utat találtak arcán lefelé. Mindannyian Marikát kerestük. Én zsebkendőmet szájam és orrom elé tettem, így kevésbé köhögtem. Lacika, aki szintén négykézláb botorkált a lakásban, hirtelen felordított. Valami forró fémdarab megégette a kezét; talán a lövedék egy darabja, vagy Gyuszi géppuskájának csöve lehetett. Ahogy vakon tapogatózva mentem előre, majdnem az utcán találtam magam; az utcai fal teljesen leomlott és a kavargó porban nem lehetett látni, meddig tart a lakás és hol kezdődik az utca. Hirtelen csend támadt. Köhögésünket visszafojtva hallgatóztunk. A szoba távoli sarkából valami zajt hallottunk. Gyuszi valami tapadós folyadékba nyúlt. Valami fájdalmas, állati nyöszörgést hallottunk. Marika volt, akinek sebesült lábához ért Gyuszi keze.

Ahogy eloszlott a por, láttuk, hogy Marikát félig eltemette a leomlott vakolat és téglapor, ruhája cafatokban, lábán pedig hatalmas nyílt seb, a térde csontig sérült. Kezében még mindig szorongatta a megmentett vekni kenyeret. A kis szőke tornász olyan fehér volt, mint a mentőköpenyünk új korában. Könnyű teste petyhüdt volt, ahogy levittük a pincébe. Ahogy tudtuk, bekötöttük a sebtét és a létrát újra üzembe helyezve átvittük az Orlay utcába. Terhünk most sokkal könnyebb volt, mint előző alkalommal. Marika még mindig görcsösen tartotta a kenyeret. Letakartuk a szemét, hogy ne zavarják a robbanások fényei. Hamar odaértünk Doktor Bakay rendelőjébe, mivel ismertük már az utat és Marika jóformán súlytalan volt. A rendelőben egy talpalattnyi hely sem volt, mindenütt sebesültek hevertek. Több emberen átlépve találtunk helyet a folyosón, ahova Marikát le tudtuk tenni. Ekkor már eszméletlen volt. Míg Gyuszi az orvossal beszélt, én Marikát figyeltem. Egyszer csak mintha a szemhéja megmozdult volna. Letérdeltem melléje és láttam, hogy mondani akar valamit. Fülemet a szájához tartottam, s hallottam lehelletszerű suttogását: „Öcsi, a jobb zsebemben van egy kis cukor, vegyél.” A szívem a torkomban dobogott. Nem tudtam, mit mondjak vagy tegyek. Mérhetetlen keserűség és harag vett erőt rajtam.

Olyan jól esett volna sírni, megsíratni ezt a kis hűgomat, elsíratni az álmainkat, milliók álmain, akik mindenüket feláldozták – de nem voltam képes...

Béla Liptak

TESTAMENT OF REVOLUTION - CHAPTER 12

(Excerpts)

Radio Budapest had gone silent in the morning, and by now it was in the hands of the traitors. Only BBC, Radio Free Europe, and a few short-wave transmitters were still broadcasting the voices of freedom. Radio Csokonai was still broadcasting from Stalin City, but we could hear the cannon fire in the background as the announcer begged for Western help: “The life of our nation is in the hands of the United Nations. Please save Hungary! Please Help!” We could still hear the intense fighting from the Pest side of the Danube, but now, suddenly, we could also hear the din of battle from the Buda side, from Móricz Square. We turned off the last lights, locked the main gate, and started toward the square. It was dark. It took us about an hour to cover the one-mile or so distance to reach the freedom fighters defending the houses of the square. This was because the Soviet tanks were already on the square itself and in the main streets leading to it. Only Gellért Hill and the side streets were still in our hands. My group had to approach the square through the gardens behind the houses on Béla Bartók Street. We were climbing fences and fighting off dogs in the process. As we got closer, the thunder of the cannons got more and more deafening. I had no idea that such loudness even existed. Between the thundering roars we could still hear the broadcasts of Radio Free Europe amplified through a loudspeaker. At that moment a refined female voice was talking about Eisenhower’s chances in the election on Tuesday. “Those damned idiots elected him once because he promised to liberate us. Now they will reelect him because he broke his pledge!” fumed Laci. We were trying to get to the apartment house where Gyuszi Perr and Marika were fighting. They were on the first floor. First we entered the basement, which had been converted into an air-raid shelter and was full of residents. There was chaos, panic, and confusion. Just a few minutes before, the building superintendent was shot in the stomach as he was assisting the fighters near the entrance. He was lying on his back. There was a rattle in his throat, and he was bleeding profusely. “Would you take him to Orlay Street?” asked somebody, and without waiting for an answer, somebody else was pulling a medic’s white smock over my head. Laci found a short ladder that could be used as a stretcher. We tied the poor man onto it and started out through the gardens, the same way we had come.

We were heading toward the office of Dr. Bakay on Orlay Street. It was a long walk and a very hard struggle. The dying man was heavy, the night was dark, and the terrain was impossible. It must have taken an hour to cover this distance of less than a mile. Bakay’s office was full of wounded people. We left the poor man on the floor

and turned to go back to the square. We brought our ladder-stretcher with us, just in case. It must have been about midnight when we got back. On the square, all hell had broken loose. Houses were on fire, and muzzle flashes illuminated the sky. The detonations tortured my eardrums and paralyzed my mind. What I felt was more than panic or terror; it felt as if my mind has short-circuited and stopped functioning altogether, that I had turned into a vegetable from these piercing noises and blinding flashes. The upper floors of the apartment house that Gyuszi Perr and Marika were defending were already ablaze. Cracking and crashing sounds mixed with the thunder of the tank cannons. The front of the building faced the square, and its back was toward Gellért Hill. On the back, or courtyard, side of the burning house an outside corridor ran along the whole length of the building. There I saw Professor Bónis from the metallurgy department on the second floor. He was running from one apartment to the next on that long balcony with his submachine gun at the ready. Most of the firing was by the Russians. In the center of the square the Soviet tanks stood in a circle, like the pioneers' wagons when attacked by Indians. The freedom fighters fired only intermittently; many of their guns had fallen silent. The tanks, on the other hand, were systematically firing their salvos at each window in which they saw movement or from which they received fire. We ran up to the first-floor apartment where Gyuszi Perr and Marika were fighting with their machine gun. The apartment had received several hits. The wall facing the square was gone, and the floor was knee-deep in debris...

There were no Russian infantryman on the square yet; they were waiting next to the tennis courts at the Bottomless Lake. They were waiting for our small-arms fire to subside. Behind all the thunder and chaos, when the noise subsided for a few seconds, we could still hear the broadcasts of Radio Free Europe. It was now Monday morning, November 5, the morning of the day before election day in the United States. The radio was broadcasting a speech by Eisenhower, which he had made four years ago during the previous election campaign, when he announced his "policy of liberation." ...

Gyuszi Perr had noticed the movement of a tank cannon toward the window of our own apartment and yelled, "Escape to the back corridor!" We scrambled out of the room and ran toward the entrance of the apartment on the balcony in the back. When she reached the door, though, Marika turned around and ran back for the bread. "Come back! Leave it!" roared Gyuszi, but it was too late. All we saw was one blinding flash, all we heard was one piercing blast, and a second or two later we saw a puff of smoke and dust billowing out of the apartment door and rolling down the side of the building. Gyuszi was out of his mind. He was down on all fours, groping and fumbling around, coughing his lungs out. His face was covered with

black soot except for the two lines that the streaming tears had washed on his face. We all tried to find Marika. I had covered my mouth with my handkerchief, so I was not coughing too hard. Lacikz, also down on all fours, screamed. He had grabbed a piece of red-hot metal, either a piece of the exploded shell or the barrel of Gyuszi's machine gun. As I crawled blindly in the smoke and dust, I almost fell out onto the square, because the front wall of the apartment, the wall facing the square, had completely disappeared, and the smoke was so thick that I could not tell the inside from the outside. Suddenly there was total silence. We held our coughing, and during this temporary lull we all could hear a slow dripping noise coming from the back of the room.

We all crawled into that darkest corner, and then Gyuszi reached into something sticky. As he did, we all heard a pained, animal squeak. It was Marika's leg that he had touched. She was half covered by plaster, her clothing was in shreds, and the wound on her leg was so deep that the knee bone was visible. She was still holding on to the loaf of bread she had gone to save when the tank fired. The little blonde gymnast was white as a sheet—white as my medic's smock. She was limp and light as we carried her down to the basement. We bandaged her up to stop the bleeding and started out once more with our ladder-stretcher toward the Orlay Street office of Dr. Bakay. Our load was much lighter than during the previous trip. Marika was still holding onto the loaf of bread. We covered her closed eyes so that the flashes of the cannon blasts would not frighten her. Our progress was faster than before. By now we had learned the way, and Marika did not weigh much at all. Dr. Bakay's office floor was completely covered with the bodies of the wounded. We were stepping over people as we finally found a bit of room in one corridor where we managed to put her down. Gyuszi was talking to the doctor. Marika had lost consciousness. As we waited for Gyuszi, it appeared as if her eyelids moved. I knelt down next to her. Her mouth also moved a tiny bit. I put my ear to her mouth to hear her frail little whisper, "Öcsi, there is some candy in my right pocket; take some."

My heart was in my mouth. I did not know what to say; I did not know what to do. I felt this enormous anger and frustration. It would have felt so good to be able to cry, to weep over my little sister, to cry over our dreams, the dreams of the millions who had dared to give everything they had, who believed—but I could not. I could not because of an anger that was welling up inside me. I wanted to call down the wrath of God on those Red butchers. And I wanted to do the same to the idle bureaucrats of the UN and to the oil-hungry businessman manipulating the Suez crisis...

Pintér László

KOSSUTH-CÍMER

Elrabolták, megtaposták
Az ezer év dicsőségét,
Gyilkosok, az istenadták,
Tisztaságunk mind letépték.

Ezer éve hull a vérünk,
Ezer éve elhagyottan;
Meghaltunk, és százszor élünk
Tűzben égünk ily' fagyottan.

Megedzódttünk száz csatákon,
Erős ércünk áll töretlen,
Hogy időnek próbát álljon,
Azért vérzünk rendületlen.

Ráfestette történelmünk
Dicső múltját napjainknak;
Gyalázata ismét eltűnt,
Vérünk árán visszaadtad.

Vörös vérrel az alapját
Lebédia festette meg;
Szent esküvel megfogadták:
Hét darabból egy nemzet lett.

Keresztvíze vér-italnak
Szentésíté fogadalmuk;
Inkább százszor is meghalnak
Ott, ahol a négy folyó fut.

Pajzsra téve vértetzeten
Diadallal állt fölöttük:
- Esküdött a fejedelem,
Nem lesz külön ő közöttük.

Ő nyerte e drága hazát,
Ő vezette őseinket...
... Tizenegy év, – zúgott a vád –
Megttagadtuk esküinket.

Négy folyónak habja nyalta
A magyar vér tiszta nedvét;
Négy folyónak véres habja
Kiált fel az igazságért.

Tiszta e föld, szép az eszménk,
Vér-folyók közt hófehéren,
Túlragyogja majd a napfényt
Mezők, rétek tág ölében.

Ott zöldell a három hegyünk,
Bő gyümölcse oldaluknak;
Értük mégegyszer elmegyünk,
És örökre megmaradnak.

– Elrabolták, megtaposták
Az ezer év dicsőségét
Keletről jött bérenc hordák,
Tatárok és mindenfélék.

De nem hagytuk őseinket
Még jobban is meggyalázni...
Tiltakoztunk, s belénk lőttek...
– Fegyvert fogtunk, jöjjön bármi...

... És a világ csúfságára
Fél világot visszavertünk.
Az ősi vér kelt csatára,
Petőfik támadtak bennünk.

Ősi zászló, ősi jelvény
Vezetett a hős csatában,
Mint éjjel a reflektor-fény
Utat tör az éjszakában.

Ott láttam a házak ormán
Októberi véresőben;
Ott láttam a szíve balján,
– Magyar volt – hogy büszkélkedjen.

Ott lengett az őszi szélben
Harci zászlónk selyem fodra;
Ott virított közepében
A szép "Kossuth" címer újra.

Vas-szörnyeken is fenn termett
Kréta-mázzal ékesítve...
Magyar címer újra ez lett;
Nem veheti el senki se.

Történelmünk áll mögötte:
Hősök, szentek, élők, holtak;
Esküt tettek mindörökre
Érte élnek, érte haltak.

Tiszta vére mosta végig
Sok-sok ezer hős halottnak;
Az egekben újra fénylik,
Újra élnek a halottak.

Powell River, 1957. máj. 16.

László Pintér

THE KOSSUTH EMBLEM

Robbed of glory, tread underfoot
lay our thousand year old country –
murderous hordes with terror ruled it,
stripped it of its wealth and glory.

Thousand years our blood's been flowing:
thousand years, abandoned, fought,
died a thousand deaths – yet living,
frozen – burned – and glories wrought.

Steeled ourselves in combat, battle,
strong as steel our will to live,
time-tested is our strong mettle,
always ready all to give.

All the glory of our proud past
shone through our October days,
our shame – now gone at long last –
washed clean by our blood again.

Seven chiefs in far Lebedia,
seven tribes in blood unite,
form a nation, long enduring
days of glory, labor, strife.

And thus, christened by their own blood,
their great pact holy become,
settling where four great rivers flood,
one for all – and all for one.

Raised on shields and chief among them,
their prince to them truly swore:
promising to be their equal –
thus relates the ancient lore.

He was the one who won our land,
he was the one all who lead,
for eleven years accused, stand
we: betrayed their covenant.

Four great rivers soaked up, carried,
sweat, blood of Hungarians –
four great rivers cleansed the harried,
oppressed by barbarians.

Our ideals – pure as our lands –
justice surely do deserve,
our souls, now clean as are our hands,
sunshine, green fields, bliss – preserve!

Three green hills in sheen of sunshine,
fruits of labor weigh their sides,
for them once more we sacrifice,
so that they with us abide.

Robbed of glory, tread underfoot,
mocked by paid-off scum of Earth,
eastern hordes, dastardly, uncouth,
soiled our soul and soiled our hearth.

Could not stand our ancestors shamed:
protested – they shot us dead,
wanted us slovenly and tamed –
instead, we all raised our head.

Ancient blood surged through our young veins
and – while the world cheered and jeered –
routed our rowdy foes in
days – Petőfi's born again!

Ancient flag and ancient emblem
lead us in heroic fight,
reclaiming for us our own land –
as daylight reclaims the night.

Saw our flag fly high on rooftop,
emblem worn over the heart,
soaked in blood and October's slop,
proud eyes through the darkness dart.

In the autumn winds unfurled and
carried, held high by our youth,
stood again our ancient emblem,
emblem of Lajos Kossuth.

It appeared on tanks and armor,
chalked with crayon there by hand;
years denied – now held with ardor –
sacred symbol of our land.

Our proud history behind it:
saints, heroes – living and dead –
shared allegiance, swore to hold it
in honor until the end!

Cleansed by holy blood of heroes,
emblem on which heaven shined,
in this symbol lives our country,
live again all those who died.

*Translated by Frank Veszely,
Kamloops, August 1, 2006*

Veszely Ferenc

REVELSTOKE FELÉ

Mint amikor nap sütött szemedbe
a folyó kék-zöldje itt lent olyan,
és úgy tör át ezernyi akadályon
mint akinek ezernyi lelke van.
Lelked elszállt már a végtelenbe
és szemed színe is már odavan:
nem őriz már csak a patak kék-zöldje
mely mint szép szemed volt, épp olyan

*(Október, 1957)***ÚTSZÉLI SORS**

Polipkarokként vastag ágaid
a légben kapva egymást kergetik,
s a gyenge ágsereg levéltelen
keresgél az avarús fűbe lenn.

Egyhelyben kerget mindenféle szél:
ó fa, Te fa: minden részed beszél!
A talpad mozdulatlan: agg, süket –
s ágaidon himbál a rémület.

Fenn menekülnél még, kétségbe esve,
de földön állsz, a földbe gyökerezve,
s minden gyökér egy földalatti ág:

indultak nedveid keresni, zord világ.
A sorsod volt: mindig útfélre estél.
Görcs ágakkal az égben mit kerestél?

(Január, 1958)

Frank Veszely

TOWARD REVELSTOKE

The color's like when sun shone in your eyes,
below the river's blue-green tumbles on,
it's breaking through a thousand obstacles
with force of thousand souls rolled into one.
Your turbulent soul has flown its own course,
the colors in your eyes have now moved on;
nothing preserves you but these blue-green hues,
the beauty of your eyes forever gone.

(Author-translated July 8, 2006)

B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Join the Hungarian Language Club

Learn practical conversational Hungarian
in an easy way.

Call: Rózsa or George at 416-491-4631

B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

ROADSIDE FATE

Octopus-limbed, gnarled branches grope the sky,
each other chasing, grasping near and far,
while weaker branches, leafless, rake the ground,
where rusted leaves among green moss abound.

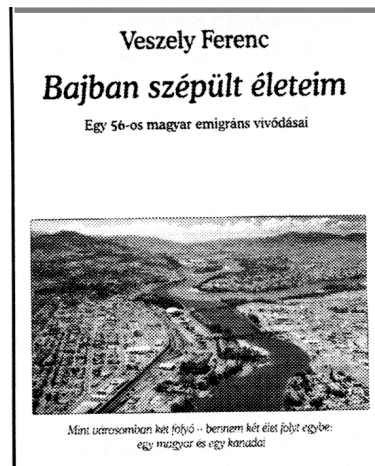
Chased by all winds, yet always stuck in place,
Oh tree, each part of you can tell a tale!
Your base, unmoving, stands, bark cracked and old,
on light branches swing terror, yet untold.

Up near the top you would seek to escape,
but rooted stand you must, each root the same:
an underground branch that's gone to seek out

what moisture grim Earth holds deep roundabout.
Your fate has been the roadside: be passed by.
With knotted branches wherefore seek the sky?

*(Author- translated July 8, 2006)***VESZELY FERENC KÖNYVÉRŐL**

A Bajban szépült életeim c. verseskötet anyaga az idegen nyelvi és kulturális közegben megkapaszkodó ember vergődésének lelki vetülete. Soraiiban fel-felsejlik az önirónia, olykor-olykor szatirikus elemek szövik át a realiztikus tényrögzítéseket. A vallás dolgai mellett a szerelem, a táj, a nemzet, a világ kérdései mind megtalálhatók egy sajtósajós Veszely-i megközelítésben.

EGY KANADAI MAGYAR ÍRÓ ÚJ KÖNYVE
"Helyed az irodalmunkban jelölöm ám, mégpedig az
élen." Miska János

Veszely Ferenc, **BAJBAN SZÉPÜLT ÉLETEIM**
ISBN 9632184122, Gyomapress 2005
220 oldal fotópapíron, színes képekkel, \$35.00
Megrendelhető a felelős kiadónál, Totkaep Ltd,
E-levél útján: totkaep@nap-szam.hu
Faxon: 011-36-06-66-386-186

Soós József:

MENEKÜLÉS A VASFÜGGÖNY MÖGÜL

(Folytatás előző lapszámunkból)

A következő napokban sokan elmenekültek, főleg azok, akik aktívan részt vettek a forradalomban. Félték a megtorlástól. Sokat töprengtünk mi is a feleséggel: Menjünk? Ne menjünk?...

Sokáig nem történt semmi, a munkát felvettük, a rend kezdett helyreállni. Elérkezett karácsony, jött a hideg tél. Január második felében már hallani lehetett, hogy ezt is, azt is elvitték a pufajkások kihallgatásra...

A rossz hírek hallatán felvettem a menekülés kérdését azoknak a munkatársaimnak, akikkel együtt fegyvereztük fel magunkat. Nálunk jöttünk össze a megbeszélésre feleségeinkkel együtt. Mérlegeltük, megtárgyaltuk, mi vár ránk, ha maradunk. Úgy döntöttünk, hogy elmegyünk. Egy hét gondolkodási időben állapodtunk meg. Egy hét múlva újra nálunk találkoztunk, és megbeszéltük a részleteket. Mivel addigra a nyugati határt az oroszok és az őket kiszolgáló magyar barátai, az új pufajkás karhatalom lezárta, így csak a déli határ, Jugoszlávia jöhetett számításba. Csoportunk egyik tagjának a felesége bolyi volt. Ez a falu a Pécs és Mohács közötti út mentén feküdt, közel a határhoz. A feleség ott született, ott nőtt fel, ismerte jól ezt a határrészt, és szülei '56-ban is ott laktak.

Február 1-jén, pénteken este összecsomagoltunk, és másnap korán reggel találkoztunk a Béke-téri buszmegállónál. Megvettük a jegyeket a Pécsen keresztül Mohácsra menő buszra. Amíg az indulásra vártunk, a ma Kanadában élő barátommal a kioszknál megvettük az aznapi újságot. Ahogy az első oldalra rápillantottunk, rémlátomásnak beillő kép tárult elénk. A címlapon nagy betűkkel ez állt: "Lezárták a jugoszláv határt!", és a cikk ismertette a Minisztertanács rendeletét, amely letartóztatást és börtönbüntetést helyezett kilátásba azoknak, akiket ott elkapnak.

- Gyorsan dugd zsebre! - mondta a barátom. - Ha az asszonyok meglátják, azonnal visszafordulnak! Amikor Rákosiék felépítették a vasfüggönyt, a határtól mintegy 20-25 kilométer széles, úgy nevezett határsávot létesítettek, az ott lakókat ellátták határsáv-igazolvánnyal... Ha valaki ennek hiányában utazott a határ közelébe és elfogták, akkor letartóztatták, bíróság elé állították, és öt évig terjedő börtönbüntetést is kiszabhattak rá.

A busz előállt, s mi szépen felszálltunk. Elindultunk az ismeretlenség felé... Szekszárdon álltunk meg először egy óra pihenésre. A következő hosszabb megálló Pécs volt, a Nádor szálló előtt, ahol közel két órát pihenhattunk... A feleségem hathónapos várandós volt, nehezen bírta a buszozást... Úgy nyolc óra körül járhatott az idő, amikor a busz ablakából zseblámpafény integetésére lettünk figyelmesek. A fényjelzések előttünk villantak. A busz

megállt és két fegyveres rendőr szállt fel. Kérték a határsáv-igazolványokat. Feleséggel elől, közvetlenül az ajtó mellett ültünk, mögöttünk kettesével a barátaink. Először tőlünk kérték az igazolványt.

- Nekünk csak személyazonossági igazolványunk van, úgy tudjuk megszüntették a határsávot-monduk.

- Igen - felelték -, de a mai nappal visszaállították. Hová mennek?

- Dunaszekcsőre, egy barátunk esküvőjére igyekszünk - mondtam. Hirtelen ötlettel Szekcsőt neveztem meg, amely kívül esett a határsávon. S valóban ott lakott egyik munkatársam, akinek a - véletlen összejátszás? - másnap volt az esküvője, amelyre mi is hivatalosak voltunk...

A rendőr nagyot nézett. - Dunaszekcső nem erre van, az Szekszárd alatt a Mohácsra vezető út mellett fekszik - mondta.

- Tudjuk, de Sztálinvárosban azt mondták, hogy még nem megy arra busz. Azt tanácsolták, hogy menjünk le Pécsen keresztül Mohácsra és onnan vissza Szekcsőre.

- Hogy a rendőr elhitte-e, amit mondtunk neki, nem tudom. Kinézett az ablakon, s látta, hogyan veri a havaseső az üveget, hallotta, hogyan zörög a busz tetején, rápillantott terhes feleségemre és visszaadta az igazolványainkat.

- A határsáv igazolványt kérjük - fordultak a mögöttünk ülő társainkhoz.

- Nincsen, nem tudtuk, hogy kell - mondták.

- Hová mennek?

- Bolyba.

- Kihez?

- Ott lakik egy barátunk - mondtak egy nevet és címet -, taxisofőr. Meghívtak a disznóvágásra.

- Bolyba nem lehet menni, az a határsávban van. Tessék leszállni...

- A negyedik házaspár azt mondta: - A szüleinkhez megyünk, Bolyba. Van határsáv-igazolványunk, de nem hoztuk magunkkal, mert úgy tudtuk, hogy már nem kell.

- De kell - felelte a rendőr és leszállította őket is. Ez a fiatalasszony lett volna a vezetőnk át a határon. Leszállás közben még megsúgta nekünk édesanyja bolyi címét...

Arra nagyon vigyáztunk, nehogy eláruljuk, hogy együvé tartozunk. Lehet, hogy a rendőr gyanút fogott, mivel mind Sztálinvárosból jöttünk és mind a Vasmű műszerüzemében dolgoztunk. Amikor mindenkit igazoltattak - érdekes, hogy rajtunk kívül mindenkinek volt határsáv igazolványa! - a rendőrök is leszálltak és a busz folytatta útját. Meg kell jegyeznem: ha a rendőröknek eszébe jut a jegyek ellenőrzése is, biztosan lebuktunk volna, hiszen mindannyian Bolyba váltottuk meg a jegyet! Nem volt jegyünk se Mohácsra, se Dunaszekcsőre...

Bolyban leszálltunk és felkerestük a megadott címet. Bekopogtunk az ablakon. Valaki elhúzta a függönyt és mi kértük, hogy engedjenek be minket. Nem lehet, kaptuk a gyors választ. Nem csak szigorú kijárási tilalom van, de

börtönbüntetést kaphat, aki beenged valakit éjszakára a házába. Mondtuk, hogy a lányuk barátai vagyunk Sztálinvárosból, s hogy odabent mindent elmondunk... Két óra felé járhatott az idő, amikor valaki felébresztett bennünket. Nem akartunk hinni a szemünknek! Sárosan, vizesen, elcsigázottan ott állt az egész társaság, akiket a rendőrök leszállítottak a buszról. Egymás szavába vágva mesélték:

– Amikor a busz elment veletek, a rendőrök azt tanácsolták... ne várjunk ott a hideg esőben, menjünk vissza a legközelebbi faluba. Kopogjunk be a kocsmába és ott várjuk be a holnapi buszt, amivel haza mehetünk. El is indultunk visszafelé. Korom sötét volt, szakadatlanul esett a havaseső és fúj a szél. Vissza- visszaneztünk, s amikor már nem láttuk a rendőröket, letértünk az útról a szántóföldekre. Nagy kört leírva megkerültük őket, s most itt vagyunk... Vasárnap csendes volt a falu. Mi ki sem mozdultunk a szobából... Elérkezett az este, az indulás ideje. Megvártuk amíg a falu nyugovóra tért. Elbúcsúztunk a ház asszonyától, megköszöntük a szállást és a szíves vendéglátást. Tudtuk, ha elfognak bennünket, rájuk is börtön vár. Az udvar hátsó részén hagytuk el a portát, s csendben, nesztelenül lopakodtunk kifelé a faluból a kertek alatt. Elöl a vezető fiatalasszony férjével, mögöttük mi libasorban. Amikor a határba, a sáros szántóföldekre kiértünk, a műútról bizonyos távolságban haladtunk tovább. Ha az úton egy gépkocsi lámpája feltűnt, azonnal hasra vágódtunk, megvártuk míg elmegy, csak úgy folytattuk tovább utunkat. Néha az oroszok meg a magyar határőrök fellőttek egy-egy világító rakétát, s persze ilyenkor is azonnal lehasaltunk, s lapítottunk a sárban mindaddig, amíg a rakéta világított. Közben egy patakhoz értünk. Sekély volt a vize, itt-ott jég fedte. Nem volt széles, de átugrani nem tudtuk. Bottal állapítottuk meg, milyen mély. Mivel én birgerli csizmában voltam, a többiek meg félcipőben vágtak neki az útnak, én cipeltem át őket a hátamon. További pár órás gyaloglás után egy széles, mély, mesterséges árokhoz értünk. Szerencsére csak az előző napok esővize gyűlt össze benne, de egymás segítése nélkül nem tudtunk átkelni azon sem. Én csúsztam le elsőnek, utánam a Kanadában élő barátom ereszkedett le. Átvittem a vízen, ott a vállamra állva felkapaszkodott. A többiek is mind így jutottak át, s végül engem is felhúztak a gödörből. Az árok déli részén vastag, vasból készült andráskeresztek voltak a földbe betonozva – tankcsapdák. Része lehetett ez a Rákosiék által épített határzárnak, amelyet abban az időben készítettek, amikor Titó még “az imperialisták láncos kutyája” volt.

Mentünk tovább. Egyszer csak kakaskukorékolást hallottunk, amelybe néha egy-egy kutya ugatása is vegyült. Falu közelében lehetünk – állapítottuk meg. De hogy hol vagyunk, azt a vezetőnk sem tudta. Már régen át kellett volna érnünk a határon. Talán eltévedtünk? – gondoltuk rémülten, de később kiderült, hogy nem. Bolytól délkeleti irányban ez volt a legközelebbi határszakasz. Közben

egészen megközelítettük a falut és letelepedtünk egy szénaboglya tövében. Fáradtak és elcsigázottak voltunk. Elhatároztuk, hogy ketten bemennek a faluba és megtudakolják, hol is vagyunk. Sorsot húztunk, hogy eldöntsük, kik indulnak a felderítésre. Mielőtt elindultak, várandós feleségem kérte őket, hozzanak egy pohár vizet, mert nagyon szomjas.

Bekopogtak az első házhoz. A felébredt háziak, még mielőtt a barátaink egy szót is szólhattak volna, erélyes hangon, szinte kiabálva utasították el őket:

– Azonnal menjenek el! Nekünk nem szabad éjjel szóbaállni senkivel sem. Börtönt kap, aki idegeneket segít vagy akár csak szóba áll velünk.

– Egy terhes asszony van velünk, egy pohár vizet kér.

– Szó sem lehet róla! Nem adunk! Ha nem mennek el, azonnal hívjuk a rendőrséget.

– Rendben van, elmegyünk. Csak annyit mondjanak meg, hogy hívják ezt a falut?

– Udvar – felelték.

– Akkor jó helyen vagyunk – mondta vezetőnk. – A falut megkerüljük és amikor a túlsó oldalán elérjük az utat, akkor már Jugoszláviában leszünk. A falu utolsó házában van a határsorompó. Azonnal elindultunk és végre elértük a műutat. Észre sem vettük, mikor mentünk át a határon! Itt már a műúton haladtunk. Ahogy világosodni kezdett, bementünk az út mellett álló kukoricaszár boglyához, letelepedtünk a kékerekre és megreggeliztünk. Innen jól belátható volt a táj déli irányban. Nem messze tőlünk, gazdasági épületeket fedeztünk fel.

– Nézzétek! – kiáltott fel az egyik társunk. – Az épület tetején vörös csillag van! Biztos, hogy Jugóban vagyunk! Nálunk a forradalom alatt minden vörös csillagot levertek. Felálltunk és halkán elénekeltük a Himnuszt, majd egy utolsó Istenhozzádot mondtunk Hazánkknak: Isten veled, Magyarország! Ki tudja, látunk-e még?! Aztán elindultunk az ismeretlenségbe, egy ismeretlen élet felé.

Utóirat: A kádári enyhülés után, amikor „fasiszta kóbor ritterek“-ből „külföldre szakadt hazánkfitai“ lettünk, egyik társunk hazavitte a gyermekét, hogy bemutassa a nagymamának, és felkereste Sztálinvárosban a volt kollégáinkat is. Elmondták neki, hogy néhány héttel a menekülésünk után, sokáig kerestek bennünket. Keresték a fegyvereket, a kézigránátokat, amit a Duna-parton elástunk...

Egy Kossuth-idézettel zárom emlékezésemet, amelyet 1849-ben a szahadságharc elbukása után mondott, de amely gondolat 1956-ra is érvényes: „*Mi harcoltunk, ha nem is győztünk. Ámbár hazánkat nem mentettük meg, de a zsarnokságnak útját álltuk. Majd ha történelmünket megírják, elmondhatják rólunk, hogy ellenálltunk.*“

AGYAGBA ÁLMODOTT BÉKE - MONOSTORY ZSUZSA MŰVÉSZI VILÁGA

A Torontóban évente megrendezett szabadtéri képzőművészeti tárlat Észak-Amerika legnagyobb ilyen eseménye. Az idén 45. alkalommal mutatkozhatott be az a mintegy 500 művész, akinek a munkáit elfogadta a zsűri.

A tűző napon hőmpölyög a tömeg, a sátrak sem képesek annyi árnyékot nyújtani, hogy kényelmessé tegyék a seregszemlét. Ez azonban nem szegi kedvét sem a művészeknek, sem a látogatóknak. A színekkel jelzett sátorlabirintusban magyar kiállítókat keresek. A keramikusok között találok rá a Jester, a kedves bohóc sokarcú figuráira, előttük pedig az alkotó.

Monostory Zsuzsa szabálytalan pályán szaladva jutott el a kanadai képzőművészet élvonalába. Elismert keramikusként tartja számon a szakma, aki nemcsak a díjak sorával büszkélkedhet, hanem azzal is, hogy tudását tovább adhatja, művészetének titkait megoszthatja tanítványaival. Szabálytalan pályát mondunk, hiszen Magyarországról a biológiai tudományok doktoraként érkezett Kanadába, ahol tudományos kutatásokkal kezdte az új életet. 1994-ben azonban végleg felhagyott ezzel a tevékenységgel, hogy teljesen átadja magát gyermekkorából eredeztető szerelmének, az agyaggal való kísérletezésnek. Magyar gyökereihez nyúlik vissza a tárgyak tisztelete és szeretete, a környezetünkben tapasztalható színek és formák, alakzatok értékelése, a természet munkájának megbecsülése. Már kisgyerekként felismerte, illetőleg megsejtette, hogy minden természeti elem rejtett titkok hordozója, hogy semmi nem öncélú, a végtelen idő és tér csodái tapinthatók ki bennük. Talán ezzel magyarázható az is, hogy amikor az agyaggal megkötötte életre szóló szerződését, akkor a raku lett a „műfaja”. Ez az ősiségében a mai napig is megújulni képes művészeti ág a japánoktól ered, és Japánban ma is virágzó alkotási forma. Monostory vallomása szerint a raku technika mint a darabok végső formába „égetése” azért felel meg leginkább az elképzeléseinek, mert így közvetlenebbül szólhat a nézőhöz. A kézi formázás az anyaggal való közvetlen kapcsolatot is érvényesíti, mintegy azonosulva az alkotó lelkivilágával, belső üzenetével. A raku munkák többségét jellegzetes fény, illetve fémes sugárzás teszi egyedivé, monostoryvá. Ez az eozinszerű kiképzés a világhírű szolnay porcelánra emlékezteti a magyar nézőt. Egy másik sajátosság Monostory Zsuzsa művészetében a figurák kiválasztásában rejlik. A Jester, a bohóc, a shakespearei tragédiák kedvenc udvari bolondja uralja a terepet. Ezeknek a társítása az emberi kapcsolatok sokszínűségét jelképezi, a jelek, mozdulatok, testtartás mind a művész világról alkotott felfogásának a tükrözői.

„Nemcsak rólam van szó, aki az agyagot megformálja, hanem arról is, hogy az agyag alakít engem is, és meghatározza a lelkiállapotomat, a mindennapi életemet”, fogalmazza meg művészi hivatását. (D. R.)

THE TORONTO OUTDOOR ART EXHIBITION CELEBRATES 45 YEARS ON NATHAN PHILLIPS SQUARE JULY 7, 8 & 9, 2006!

In 1961 a small group of artists gathered in a hotel courtyard to hold an art exhibition outdoors. Ken Danby was there, and even won an award! A few short years later Nathan Phillips Square was built and the show moved there. Today 500 artists gather annually at the Toronto Outdoor Art Exhibition to carry on a proud tradition of bringing great art outdoors for the second weekend in July. “This show represents what art is all about – it’s fun, it’s intriguing and it gets people excited,” says Alison Eagles, the new executive director.

As a Hungarian Canadian artist, Zsuzsa Monostory is one of the participating exhibitors whose raku ceramics are popular and very appreciated.

ZSUZSA MONOSTORY

was born and raised in Hungary, which is where she acquired her love and appreciation for objects, forms, proportions, and colors. These elements contain hidden meaning, representing an entire cultural background or a sudden recall of past emotions, which propels her to create. Her formal education and Phd in Biology enabled her to come to Canada where she worked in a research laboratory.

In 1994 She changed professions and left the world of biology in order to play with clay instead of test tubes. Monostory’s childhood experiences and her background in Biology make her who she is today, and this is reflected in her work.

“As it is not only me who wants to shape the clay, but the clay shapes me, effects my mood and everyday life too”, she said.

“The characteristics of Raku tea bowls as pioneered by Chôjirô are their exclusive use of monochrome black or red glazes - in marked contrast to the brightness of the san cai wares from which they evolved - and an unique aesthetic which aims at the elimination of movement, decoration and variation of form. In this Raku wares reflect more directly than any other kind of ceramic the ideals of wabicha, the form of tea ceremony based on the aesthetics of wabi advocated by Sen Rikyu. Central to the philosophy of wabicha were notions of “nothingness” deriving from Zen Buddhism and the “isness” of Taoism. Raku wares are hand-formed rather than thrown on the wheel, which makes them very different from other kinds of Japanese ceramics. Hand-forming increase the potential for modelling and allows the spirit of the artist to speak through the finished work with particular directness and intimacy. Chôjirô, however, through his negation of movement, decoration and variation of form, went beyond the boundaries of individualistic expression and elevated the tea bowl into a manifestation of abstract spirituality. Chôjirô’s elimination of movement, decoration and variation of form and his delving beyond the boundaries of individualistic expression manifested themselves in works of monochromatic silence. To deliberately negate attempt at any formative expression is, as if creativity tries to go beyond the act of creation itself, a paradoxical and extraordinary spiritual endeavour. 400 years later, the issues of spirituality and artistic consciousness addressed by Chôjirô are as valid and relevant as ever.” (*Catalog, Raku Museum, Kyoto*)

Monostory Zsuzsa: Spoons taked and tied

Sylvester Lajos

PROTÉZIS EGY TÖRÖTT CSŐRŰ GÓLYÁNAK

Nyárelőn megrázó hír röppent fel Uzonból: Kányádi Ferenc Uzonka nevű „házasított” gólyája súlyos balesetet szenvedett, hosszú csőrét valaki – valami? – kettéroppantotta. Uzonka az uzoniak kedvence volt, télire is gazdájánál maradt, Kányádi Ferenc gondozta, dédelgette, a falusiak disznóvágáskor, és ha majorságot öltek a házasult gólya számára is jutattak kóstolót.

Nekünk, erdélyi magyaroknak a legkarakteresebb szimbólummadarunk a gólya. A szülőföldről, a családi fészekhez való ragaszkodás, a mindig visszatérés jelképe. De így van ez a Kárpát-medence egészében.

A háromszéki gólyapopuláció felette népes, egy időben Uzontól nem messzire, egy ugyancsak Feketeügy-menti kistelepülésen húsznál több gólyafészket tartottak nyilván.

Jómagam már régen a kiemelt szimbólum madaraim közé fogadtam a gólyát. Ebben éppen a háromszéki gólyanépeség segített. A térség geológiai történetében és népességének történetében bóklászva figyeltem fel arra, hogy Háromszék egykor hatalmas vizenyős területeire, a Feketeügy vízgyűjtőjébe a gólyák népes serege járt vissza költeni afrikai útjáról. A lápos terület valósággal ontotta a gólyaeledelt, kígyót, békát, tücsköt, bogarat...

A későbbi korok nagy lecsapolásai kiszárították ezeket a lápokot is – valaki doktori disszertációt írt a háromszéki fűzfákról, és több mint kétszáz fajra bukkant -, szóval egy idő múlva megcsappant a gólyaeledel, véstesen fogytak a békát-bogarat tartó területek, de a gólyák, a szokás hatalmának engedve, a költőhelyhez, a szülőhelyhez ragaszkodás szimbólummadaraiként továbbra is idejártak vissza. Módosították a menüt, másféle táplálékot kerestek.

Akárcsak az itteni emberek, akiknek megélhetési és megmaradási feltételei folyamatosan szűkültek, fogytak, de, akárcsak a gólyák, az emberek zöme is mindig visszatért, s a másutt szerzett javak egy részét hazamenekítette.

Uzonka történetére a madárvédő egyesületek is felfigyeltek. Van egy gólyánk, amely télen sem hagyta el fészkelő helyét, emberbaráttá, emberfüggővé vált. Uzonka nyomkövető készüléket kapott, és különféle nemzetközi nyilvántartásokba is bekerült.

Csörtörései balesete után közszereplővé lett, és azért is volt széleskörű a döbbenet és felháborodás a csörtörő barbár cselekedet miatt. A közvélemény a madárgyilkossági szándék azonosítóját követelte. Uzon polgármestere ötmillió lejt jutalmat ajánlott fel a madárgyilkos nyomravezetőjének, a Rara-Avis Madárvédő Egyesület ennek a dupláját.

Uzonka csonkolt, kettéroppantott csőrével nem tudott táplálkozni, inni sem tudott, kelepelni sem, megszűnt a fajtársaival minden kommunikáció, teljességgel kiszolgáltatottá vált. Brutális megcsonkítása felért egy halálos ítélettel. A Rara Avis Madárvédő Egyesület elnöke,

a sepsiszentgyörgyi Kelemen László és baráti köre vette védelmébe a madarat. Állatorvosok és fogorvosok konzultáltak sorsa felől, már kezdetben felmerült annak az esélye, hogy vajon állatorvosi-fogorvosi összefogással lehetséges lenne-e a csőr törött részének protézissel történő kiegészítése?

Székelyföld becsülete forgott kockán, a helyi lakosság tisztességének helyreállítása közügygé vált, s az emberek aggódva figyelték, képes lesz-e dr. Kusztura János sepsiszentgyörgyi fogorvos és dr. Kondor Attila ugyancsak odavalósi állatorvos kísérlete, hogy csőrprotézist készítsenek és ezt a csőr csonkjára ráműtsék.

Közben mások – köztük magam is – azt a feltételezést is körüljártuk, hogy Uzonka csőre valahol, valamibe beszorult, belegabalyodott, s a vergődő madár maga roppantotta ketté gólyaékességét. Interneten keresgélve hasonló esetre is bukkantunk: Japánban egy fekete gólya betonvasak között bóklászva csőrét törte, a japánok a rájuk jellemző precizitással protézist készítettek, s azt, a leírás szerint rá is műtötték a madár csőrének csonkjára.

Kelemen László inkább arra hajlott, hogy a megszelídített madár közel engedhetett magához valakit, majd védekezésből csőrével hozza koppantott, s a „sértett fél” fájalmában, első felindulásában roppantotta ketté a támadó csőrét. Közben a fogorvos, dr. Kusztura János kísérletezni kezdett. Áttanulmányozott minden számára elérhető irodalmat, a gólyacsőr funkcióiról akár nagydolgozatot is írhatott volna. Amire nem talált adatot és magyarázatot, azt maga sütötte ki. Próbacsőreket készített, hogy eltalálhassa a csőr hosszát, mert az egyedenként és esetenként, nemenként is más meg más.

Szerencsére háziasodott gólyáról van szó, emberbarát madárról, amely tulajdonképpen ennek a barátságának az áldozata, de, az emberek szerencséjére ezt nem tudatosítja.

Kusztura János nem akarta főlöszleges traumának sem kitenni a madarat. Rajzolgatott, tervezgetett, próbálgatta a protézisvariánsokat. Tíz embernek tíz fogsort kevesebb munkával és olcsóbban elkészíthettem volna – magyarázta utólag. A csőr vékony szarulemezekből, szarurétegekből áll, tele erekkel, idegvégződésekkkel. Titáncsavarokat a kórház ortopéd osztályáról szerzett. A csavarok mindössze két-három milliméteresek lehetnek, a csavarfej megfelelő szélességű kell legyen, hogy a protézist felfogja. A csavarokat besüllyeszti a szarurétegbe, vigyázva, hogy az nehogylerepedjen. A csőr elhalt részeit el kellett távolítani és fertőtleníteni kellett. Minden anyag, amelyet használt szövetbarát volt.

Kusztura doktor és társai rengeteget utaztak, állták az Uzonkáért aggódók ostromát. Kányádi Ferenc, Uzonka befogadó gazdája etette, mosdatta, itatta a madarat. A gólya csőr nélkül nem tudta tollazatát sem tisztán tartani.

És, végül, Uzonkán elvégezték az orvosi beavatkozást. A dr. Kusztura János által készített gólyacsőr-protézist dr. Kondor Attila helyezte fel.

Uzonka természetvédelmi övezetben, a Rétyi Nyírben töltötte a háromhetes lábadozási időt. Gondozói – Kelemen László, a Rara Avis elnöke és felesége, Kelemen Ida, valamint baráti körük, mint családtagot ápolták, dédelgették a madarat. Az már másnap önállóan evett, ivott, kelepelt, tollazatát tisztogatta, az orvosoknak és gondozóinak köszönhetően újra teljes értékű életet élt.

Uzonka élő szimbólummá vált, az emberi szolidaritást és segítőszándékot előhívó madárrá, a székely becsület és tisztesség visszakelepelőjévé.

Az egész gólyatörténetből egyébként az a legmegkapóbb, hogy az emberek sokasága sietett a madár segítségére. A Rétyi tó horgászai is szorgosan pecáztak, hogy Uzonkának friss halat vihessenek. A gólyát ért szerencsétlenség valósággal ajzotta a nagyközség lakóit. Kányádi Ferencnek információs irodát kellett működtetnie, hogy az aggódó érdeklődők kíváncsiságát kielégítse, segítőszándékukat igénybe vegye. Aztán a lábadozási idő elteltével az uzoni gólyareptetés ünnepi alkalommá vált. Kányádi Ferenc uzoni portáján megjelent a gólyamentők népes csapata. Kelemen László ölben hozta szálláshelyére a gólyát, a kíséretben jelen volt a két orvos, megjelentek a környezetvédők is, és amikor Kelemen László magasba reptette volna a madarat, az a füves udvarra szállva gazdájához közeledve várta dédelgetést, a gólyaeledelt, majd vizet kért és kapott. Uzonka ismét Uzonban él. Valószínűleg ezen a télen sem távozik szerettei környezetéből.

Uzonka azonosító nevét a költőhelyről, a Feketeügymenti Uzonról kapta. A szó ótörök – türk eredetű – „hosszú” a jelentése. A hosszú utakra, vándorlásra vállalkozó költöző madár számára találó név. Meglehet, hogy Uzonka az ez utáni nagy utakat is csak „képzeletben” teszi meg, virtuális utazó marad, s a nyomkövető jelzőkészülék ezután is Uzonra vonzza a gólyák sorsát követő világ figyelmét.

Gondola, 2006. augusztus 11.

Monostory Zsuzsa. *Human Genome 2000*. Raku fired clay, glass beads, 67x21x21 cm,

IN MEMORIAM CSINGER JÓZSEF (1923 - 2006)

Csinger József Komárom megyében, Kisbérpülapusztán született 1923-ban. Érdeklődése már ifjú korában az irodalom, főleg a költészet felé vonzotta. A 40-es években a Vitézi Rend Zrínyi csoportjának volt irodalmi munkatársa. Verseit több korabeli lap és folyóirat közölte és a Zrínyi Rádió közvetítette.

1948-ben elhagyta Magyarországot és néhány évet Párizsban töltött. Akkori versei az *Ahogy lehet* c. folyóiratban és a Münchenben kiadott *Tíz év versei* c. antológiában jelentek meg.

1951-ben kivándorolt Kanadába, ahol Montréalban telepedett le. A következő években a Szabad Európa sugárzott műsoraiban verseiből és az akkor Londonban kiadott *Irodalmi Újság* közölte néhányat. Angolul írt versei napilapokban jelentek meg. Ezek közül került be az egyik a Magyarországon kiadott *Utak a Föld körül* című nemzetközi válogatásba, Majtényi Zoltán fordításában.

1994 óta British Columbiában, Nanaimo-ban élt. Magyar versei egy részét két kötetben, *Emlékvitorla* és *Úrrepülés* címmel adta ki. Angol versei *Keyhole in the Sky* címen jelentek meg. A torontóban megjelent *Kaleidoscope* c. kétnyelvű folyóirat több versét is közölte mind magyarul, mind angolul. A Miska János gondozásában megjelent *Blessed Harbours* c. angol nyelvű antológiában több költeménye szerepel. Költészetében főként a hontalanság, az idegenben szétszórás fájdalma és a magyarság jövője miatt érzett aggodalma szólal meg.

Csinger József "Írásait fegyvelmezetség, érzelmi mértékletesség jellemzi", állapítja meg Miska. "Kerüli a pátoszt, idegen számára a nagy szavak használata. Költészetét humánosság, mélységes alázat hatja át... Verstechnikáját természetesség, közvetlenség jellemzi..."

Emléke barátai és olvasói szívében élni fog. Nyugodjék békében.

József Csinger

SKYLINE AT SUNRISE

The pushbutton impulse of
colossal greed suddenly
releases a wild growth of
skyscrapers: long switchblades
savagely knifing the surprised
morning in the abdomen.

Csinger József

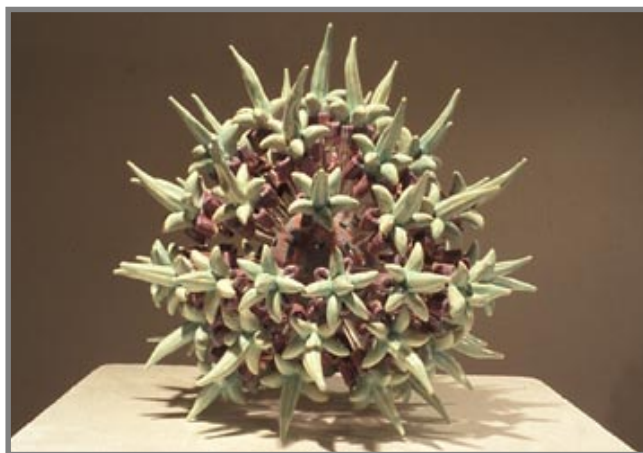
KILÁTÁS

A kórterem ablaka zárt,
s a félig lehúzott redőny
szemellenző rácsain át,
egyik beteg mégis kilát
a parkra, hol magasra nőtt,
hatalmas örökzöld fenyők
szűrnek meg a fényt s a szelet,
s közben a lázas képzelet
kizárólag számára fest
szép távoli tájképeket,
mert ez az egy beteg tovább,
mindenkinél messzebbre lát,
s a redőny szabadon hagyott
rátükröző résein át,
váratlanul, sejtelmesen
ragyog be rá a másvilág.

NIRVANA GROVE

Like tall timber, I saw
the sweeping, dark, dense row
of your eyelashes grow
and myself shrink
to mere hallucination
flickering on the brink
of annihilation.

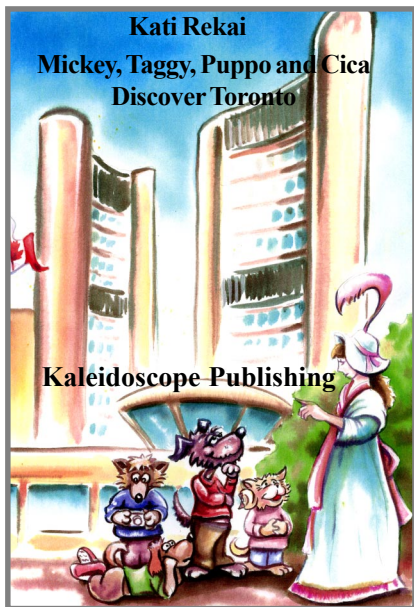
Lost in a redwood grove
of monstrous infatuation,
I felt them fall on me
in a wild chain-reaction,
lashing out link by link,
hair by hair, tree by tree,
triggered by a wink.

Monostory Zsuzsa kerámiája

MICKEY, TAGGY, PUPPO AND CICA DISCOVER TORONTO - IN CHINESE TOO

Rékai Kati Toronto-könyvének nyolcadik és kilencedik kiadása a Kaleidoscope Publishing gondozásában csak a minap jelent meg. A világvárost angolul mutatja be az izgalmas, olvasmányos, szépen illusztrált kilencedik változat, a nyolcadik viszont kínai és angol nyelven is végigkalauzolja a fiatal turistákat a város nevezetes helyein. A könyvet azoknak az újkánadásoknak is érdemes kezükbe venniük, akik most ismerkednek az angol nyelv rejtelmeivel.

“... Kati Reкаи... presents folk customs with understanding and foreign scenes with love. To understand, to make friends, to live together in peace - this is the message of her books. Could anyone give better, more useful advice in this world...” *Klara Feher, Hungarian Scene, Budapest*

“I like the pictures and I also like the story very much. Mickey, Taggy, Puppo and Cica are funny names.” *Jane Apor, 8 Toronto*

“I like the books because they take you on an adventure and you get lots of information while your tenting. I like your taken on a trip right in your seat.” *George Matyas, Toronto*

“...Your books are very good. I like dogs and study English...” *Kati Koponen, 12 Sapeen Koulu, Finland*

Megrendelhető a szerzőnél a 416-922-5841-es, vagy a kiadónál a 416-491-4631-es telefonszámon.

A BÚVÓPATAK

polgári, kulturális és társadalmi havilap Kaposváron 2002. augusztus 16-án jelent meg. A folyóiratot Csernák Árpád író, színművész, a Magyar Napló regionális szerkesztője alapította azzal a céllal, hogy az irodalom, a művészetek és a hiteles történetírás eszközeivel szolgálja az igényes olvasókat, főlvállalva a nemzeti értékeket, a polgári esztétikai-etikai értékrendet. A lap megrendelhető a buvopatak@freeweb.hu elektronikus címen, vagy a 7401 Kaposvár, Pf. 353. postacímen. (Telefon: 06-82-310-656) Honlap: www.buvopatak.fw.hu

Nügetlen Magyar Rádió Toronto
MINDEN SZOMBATON DÉLUTÁN 5-től 7-ig
az AM 530-as középhullámon
Az Interneten élőben: <http://www.am530.ca>
archivált adások: <http://www.magyarradio.ca/adas.htm>

RENDSZERES MAGYARORSZÁGI TUDÓSÍTÁS • HÍREK • SPORT
INTERJÚK • ÉRDEKESSEGEK • ZENÉS ÜZENETEK
KULTURÁLIS, ISMERETTERJESZTŐ, SZÓRAKOZTATÓ MŰSOROK
TALK SHOW • MAGYAR KÖNNYŰZENEI ÚJONSÁGOK
KULTURÁLIS PROGRAMAJÁNLAT • HIRDETÉSEK
ZENE MINDEN KOROSZTÁLYNAK • NYEREMÉNYEK

ÉRDEKES - JAVASLAT - VÉLEMÉNY - HOZZÁSZÓLÁS - HIRDETÉS
HÍVJA A RÁDIÓT!
FŐSZERKESZTŐ: BEDE FAZEKAS ZSOLT
Tel/fax: (416) 693-8312
Postacím:
695 Coxwell Ave. #601 Toronto, Ontario M4C 5R6
e-mail: parameter@sympatico.ca
<http://www.magyarradio.ca>

Pannonia Books
www.annonia.ca
Tel: (416) 966-5156
Fax: (416) 966-5445
E-mail: info@annonia.ca
Kate Karacsomy
owner

14 Helena Avenue
Toronto, ON M6G 2H2

Olvassa az Amerikai Magyar Újságot!
Hungarian Monthly. Előfizethet rá a következő címen: P. O. Box 7416 Baltimore, MD 21227-0416, USA

A montreáli magyarok hetilapja a Magyar Krónika. Olvasmányos, érdemes megrendelni. 5211 Hingston Ave. Montréal, Qc, H3X 3R3

Gyors barátságos szolgáltatás kedvező áron!

CORVINA
Printing & Design

Fekete-fehér/Színes Nyomtatás
Fekete-fehér/Színes Fénymásolás
Szkennelés, Fax szolgáltatás
Web és Grafikus Tervezés
Számítógép javítás, telepítés
Névjegykártyák, Borítékok,
Szórólapok, Naptárak, Könyvek
Meghívók, jegyek, katalógusok

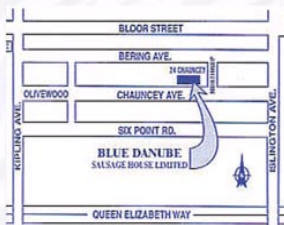
830 St. Clair Ave. West, Toronto, ON.
Tel: 416-658-3434, Fax: 416-658-6613
e-mail: info@corvina.ca, www.corvina.ca

LÁTOGASSA A MAGYAR HÁZ PROGRAMJAIT! - ENJOY THE EVENTS AT THE HUNGARIAN HOUSE!
840 St. Clair Ave. West, Toronto, Ontario

BLUE DANUBE
SAUSAGE HOUSE LIMITED

Igazi magyaros jóízű friss hentesárak
Finom házi sütemények
Magyar áruk bőséges választéka
Szeretettel várja Önöket a Balega család

24 Chauncey Ave.,
Etobicoke, ON M8Z 2Z4
Tel: (416) 234-9911
Fax: (416) 234-9122
bluedanubesausagehouse.com

Nik Networks

www.niknetworks.com

ALI KALBALI

(416) 773-1850

(416) 312-2227

support@niknetworks.com

Andreas Meer

Fine Art Photography

Photo Art
Web Design

Frankfurt am Main
Germany

www.photoart-meer.com
eMail: info@photoart-meer.com

Fax: 00496969713836

- professzionális minőség magyar,
német, angol, román nyelven
- szolid árak

ENJOY A FRESH START

ÉLJÜNK GONDMENTESEN

Mintz & Partners Limited

Trustee in Bankruptcy

5 STEPS TOWARDS FINANCIAL STABILITY

1. Confront The Problem
2. Assess Your Situation
3. Consider Your Options
4. Take The Appropriate Action
5. Rebuild Your Credit Rating

OUR TEAM PROVIDES:

- A Respectful Approach
- Services in Many Languages
- Flexible Appointment Times

OUR OFFICES

- 1 Concorde Gate, Suite 200, Head Office
(Don Mills at Eglinton East)
- 300 John Street (at Bayview) Suite 300,
Thornhill
- 2424 Bloor St. W., 2nd Floor
Bloor West Village (at the Jane Subway)

Call Kate Turoczi for a Free Initial Consultation
416-644-4393; www.mintzbankruptcy.com
kate_turoczi@mintzca.com

5 LÉPÉS PÉNZÜGYI BIZTONSÁGUNKHOZ

1. Ismerjük fel a problémákat
2. Becsüljük fel a helyzetünket
3. Gondoljuk át a lehetőségeket
4. Intézkedjünk
5. Váljunk újra hitelképesé

CÉGÜNK AJÁNLATA

- Udvarias, megértő kiszolgálás
- Több nyelven beszélünk
- Rugalmas ügyfélfogadási időpont

IRODÁINK

- 1 Concorde Gate, Suite 200, Head Office
(Don Mills at Eglinton East)
- 300 John Street (at Bayview) Suite 300,
Thornhill
- 2424 Bloor St. W., 2nd Floor
Bloor West Village (at the Jane Subway)

Díjmentes tanácsadásért hívjuk Turóczi Katalint
416-644-4393; www.mintzbankruptcy.com
kate_turoczi@mintzca.com

Magyar szívvel, kanadai fogorvosi tudással...

DR. DENCS KATALIN FOGORVOS
DENTAL SURGEON, TORONTO

TEL: 416-222-7979

- ➔ Fehér porcelán koronák, hidak, fogfehérítés
- ➔ Fogszabályozás felnőtteknek, gyerekeknek
- ➔ Tömések, gyökérkezelések, szájszészet
- ➔ Kanadai megelőző rendszeres fogtisztítások
- ➔ Visszatérő fejfájások, nyaki fájdalmak és alvási zavarok kezelése, amelyek fogászati eredetűek

- 280. Sheppard Ave. East #213
- Yonge St. és a Bayview Ave. között félúton
- Ingyenes felszíni és földalatti parkolóhelyek

